๒. อุโปสถกฺขนฺธโก

๖๘. สนฺนิปาตานุชานนา

๑๓๒. เตนสมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเตฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ธมฺมํ ภาสนฺติฯ เต มนุสฺสา อุปสงฺกมนฺติ ธมฺมสฺสวนายฯ เต ลภนฺติ อญฺญติตฺถิเยสุ ปริพฺพาชเกสุ เปมํ, ลภนฺติ ปสาทํ, ลภนฺติ อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา ปกฺขํฯ อถ โข รโญฺญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ – ‘‘เอตรหิ โข อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ธมฺมํ ภาสนฺติฯ เต มนุสฺสา อุปสงฺกมนฺติ ธมฺมสฺสวนายฯ เต ลภนฺติ อญฺญติตฺถิเยสุ ปริพฺพาชเกสุ เปมํ, ลภนฺติ ปสาทํ, ลภนฺติ อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา ปกฺขํฯ ยํนูน อยฺยาปิ จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปเตยฺยุ’’นฺติฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสิโนฺน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อิธ มยฺหํ, ภเนฺต, รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ ‘เอตรหิ โข อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ธมฺมํ ภาสนฺติฯ เต มนุสฺสาอุปสงฺกมนฺติ ธมฺมสฺสวนายฯ เต ลภนฺติ อญฺญติตฺถิเยสุ ปริพฺพาชเกสุ เปมํ, ลภนฺติ ปสาทํ, ลภนฺติ อญฺญติตฺถิยา ปริพฺพาชกา ปกฺขํฯ ยํนูน อยฺยาปิ จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปเตยฺยุ’นฺติฯ สาธุ, ภเนฺต, อยฺยาปิ จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปเตยฺยุ’’นฺติฯ อถ โข ภควา ราชานํ มาคธํ เสนิยํ พิมฺพิสารํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทเสฺสสิ สมาทเปสิ สมุเตฺตเชสิ สมฺปหํเสสิฯ อถ โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต สมุเตฺตชิโต สมฺปหํสิโต อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิฯ อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตุ’’นฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ภควตา อนุญฺญาตา จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตุนฺติ – จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ตุณฺหี นิสีทนฺติฯ เต มนุสฺสา อุปสงฺกมนฺติ ธมฺมสฺสวนายฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ตุณฺหี นิสีทิสฺสนฺติ, เสยฺยถาปิ มูคสูกราฯ นนุ นาม สนฺนิปติเตหิ ธโมฺม ภาสิตโพฺพ’’ติฯ อโสฺสสุํ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขิยฺยนฺตานํ วิปาเจนฺตานํฯ อถ โข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ…เป.… อถ โข ภควา เอตสฺมิํ นิทาเน เอตสฺมิํ ปกรเณ ธมฺมิํ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘อนุชานามิ, ภิกฺขเว, จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺส สนฺนิปติตฺวา ธมฺมํ ภาสิตุ’’นฺติฯ

๖๙. ปาติโมกฺขุเทฺทสานุชานนา

๑๓๓. อถ โข ภควโต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ – ‘‘ยํนูนาหํ ยานิ มยา ภิกฺขูนํ ปญฺญตฺตานิ สิกฺขาปทานิ, ตานิ เนสํ ปาติโมกฺขุเทฺทสํ อนุชาเนยฺยํฯ โส เนสํ ภวิสฺสติ อุโปสถกมฺม’’นฺติฯ อถ โข ภควา สายนฺหสมยํ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต เอตสฺมิํ นิ

ทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ – อิธ มยฺหํ, ภิกฺขเว, รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ ‘ยํนูนาหํ ยานิ มยา ภิกฺขูนํ ปญฺญตฺตานิ สิกฺขาปทานิ, ตานิ เนสํ ปาติโมกฺขุทฺเทสํ อนุชาเนยฺยํฯ โส เนสํ ภวิสฺสติ อุโปสถกมฺม’นฺติฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, อุทฺทิสิตพฺพํฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

๑๓๔. ‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อุโปสถํ กเรยฺย, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิเสยฺยฯ กึ สงฺฆสฺส ปุพฺพกิจฺจํ? ปาริสุทฺธึ อายสฺมนฺโต อาโรเจถ ฯ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิสฺสามิฯ ตํ สเพฺพว สนฺตา สาธุกํ สุโณม มนสิ กโรมฯ ยสฺส สิยา อาปตฺติ , โส อาวิกเรยฺยฯ อสนฺติยา อาปตฺติยา ตุณฺหี ภวิตพฺพํฯ ตุณฺหีภาเวน โข ปนายสฺมนฺเต ปริสุทฺธาติ เวทิสฺสามิฯ ยถา โข ปน ปเจฺจกปุฏฺฐสฺส เวยฺยากรณํ โหติ, เอวเมวํ [เอวเมว (ก)] เอวรูปาย ปริสาย ยาวตติยํ อนุสฺสาวิตํ โหติฯ โย ปน ภิกฺขุ ยาวตติยํ อนุสฺสาวิยมาเน สรมาโน สนฺตึ อาปตฺตึ นาวิกเรยฺย, สมฺปชานมุสาวาทสฺส โหติฯ สมฺปชานมุสาวาโท โข ปนายสฺมนฺโต อนฺตรายิโก ธโมฺม วุตฺโต ภควตาฯ ตสฺมา, สรมาเนน ภิกฺขุนา อาปนฺเนน วิสุทฺธาเปเกฺขน สนฺตี อาปตฺติ อาวิกาตพฺพา; อาวิกตา หิสฺส ผาสุ โหตี’’ติฯ

๑๓๕. **ปาติโมกฺข**นฺติ อาทิเมตํ มุขเมตํ ปมุขเมตํ กุสลานํ ธมฺมานํฯ เตน วุจฺจติ ปาติโมกฺขนฺติฯ **อายสฺมนฺต**ติ ปิยวจนเมตํ ครุวจนเมตํ สคารวสปฺปติสฺสาธิวจนเมตํ อายสฺมนฺตติฯ **อุทฺทิสิสฺสามี**ติ อาจิกฺขิสฺสามิ เทเสสฺสามิ ปญฺญเปสฺสามิ ปฏฺฐเปสฺสามิ วิวริสฺสามิ วิภชิสฺสามิ อุตฺตานึ กริสฺสามิ [อุตฺตานี กริสฺสามิ (สี. สฺยา.)]ปกาเสสฺสามิฯ **ต**นฺติ ปาติโมกฺขํ วุจฺจติฯ **สเพฺพว สนฺตา**ติ ยาวติกา ตสฺสา ปริสาย เถรา จ นวา จ มชฺฌิมา จ, เอเต วุจฺจนฺติ สเพฺพว สนฺตาติฯ **สาธุกํ สุโณมา**ติ อฏฺฐึ กตฺวา มนสิ กตฺวา สพฺพเจตสา [สพฺพํ เจตสา (สฺยา. ก.)] สมนฺนาหรามฯ **มนสิ กโรมา**ติ เอกคฺคจิตฺตา อวิกฺขิตฺตจิตฺตา อวิสาหฏจิตฺตา นิสาเมมฯ **ยสฺส สิยา อาปตฺตี**ติ เถรสฺส วา นวสฺส วา มชฺฌิมสฺส วา, ปญฺจนฺนํ วา อาปตฺติกฺขนฺธานํ อญฺญตรา อาปตฺติ, สตฺตนฺนํ วา อาปตฺติกฺขนฺธานํ อญฺญตรา อาปตฺติฯ **โส อาวิกเรยฺยา**ติ โส เทเสยฺย, โส วิวเรยฺย, โส อุตฺตานึ กเรยฺย, โส ปกาเสยฺย สงฺฆมเชฺฌ วา คณมเชฺฌ วา เอกปุคฺคเล วาฯ **อสนฺตี** นาม **อาปตฺติ** อนชฺฌาปนฺนา วา โหติ, อาปชฺชิตฺวา วา วุฏฺฐิตาฯ **ตุณฺหี ภวิตพฺพ**นฺติ อธิวาเสตพฺพํ น พฺยาหริตพฺพํฯ **ปริสุทฺธาติ เวทิสฺสามี**ติ ชานิสฺสามิ ธาเรสฺสามิฯ **ยถา โข ปน ปเจฺจกปุฏฺฐสฺส เวยฺยากรณํ โหตี**ติ ยถา เอเกน เอโก ปุโฏฺฐ พฺยากเรยฺย, เอวเมว ตสฺสา ปริสาย ชานิตพฺพํ มํ ปุจฺฉตีติฯ **เอวรูปา** นาม **ปริสา** ภิกฺขุปริสา วุจฺจติฯ **ยาวตติยํ อนุสฺสาวิตํ โหตี**ติ สกิมฺปิ อนุสฺสาวิตํ โหติ, ทุติยมฺปิ อนุสฺสาวิตํ โหติ, ตติยมฺปิ อนุสฺสาวิตํ โหติฯ **สรมาโน**ติ ชานมาโน สญฺชานมาโนฯ **สนฺตี** นาม **อาปตฺติ** อชฺฌาปนฺนา วา โหติ, อาปชฺชิตฺวา วา อวุฏฺฐิตาฯ **นาวิกเรยฺยา**ติ น เทเสยฺย, น วิวเรยฺย, น อุตฺตานึ กเรยฺย, น ปกาเสยฺย สงฺฆมเชฺฌ วา คณมเชฺฌ วา เอกปุคฺคเล วาฯ **สมฺปชานมุสาวาทสฺส โหตี**ติฯ สมฺปชานมุสาวาเท กึ โหติ? ทุกฺกฏํ โหติฯ **อนฺตรายิโก ธโมฺม วุตฺโต ภควตา**ติฯ กิสฺส อนฺตรายิโก? ปฐมสฺส ฌานสฺส อธิคมาย อนฺตรายิโก, ทุติยสฺส ฌานสฺส อธิคมาย อนฺตรายิโก, ตติยสฺส ฌานสฺส อธิคมาย อนฺตรายิโก, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อธิคมาย อนฺตรายิโก, ฌานานํ วิโมกฺขานํ สมาธีนํ สมาปตฺตีนํ เนกฺขมฺมานํ นิสฺสรณานํ ปวิเวกานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อธิคมาย อนฺตรายิโกฯ **ตสฺมา**ติ ตงฺการณาฯ **สรมาเนนา**ติ ชานมาเนน สญฺชานมาเนนฯ **วิสุทฺธาเปเกฺขนา**ติ วุฏฺฐาตุกาเมน วิสุชฺฌิตุกา

เมนฯ **สนฺตี** นาม **อาปตฺติ** อชฺฌาปนฺนา วา โหติ, อาปชฺชิตฺวา วา อวุฏฺฐิตาฯ **อาวิกาตพฺพา**ติ อาวิกาตพฺพา สงฺฆมชฺเฌ วา คณมชฺเฌ วา เอกปุคฺคเล วาฯ **อาวิกตา หิสฺส ผาสุ โหตี**ติฯ กิสฺส ผาสุ โหติ? ปฐมสฺส ฌานสฺส อธิคมาย ผาสุ โหติ, ทุติยสฺส ฌานสฺส อธิคมาย ผาสุ โหติ, ตติยสฺส ฌานสฺส อธิคมาย ผาสุ โหติ, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส อธิคมาย ผาสุ โหติ, ฌานานํ วิโมกฺขานํ สมาธีนํ สมาปตฺตีนํ เนกฺขมฺมานํ นิสฺสรณานํ ปวิเวกานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อธิคมาย ผาสุ โหตีติฯ

๑๓๖. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ภควตา ปาติโมกฺขุทฺเทโส อนุญฺญาโตติ – เทวสิกํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เทวสิกํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสเถ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ภควตา อุโปสเถ ปาติโมกฺขุทฺเทโส อนุญฺญาโตติ – ปกฺขสฺส ติกฺขตฺตุํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ, จาตุทฺทเส ปนฺนรเส อฏฺฐมิยา จ ปกฺขสฺสฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, ปกฺขสฺส ติกฺขตฺตุํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สกิํ ปกฺขสฺส จาตุทฺทเส วา ปนฺนรเส วา ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ยถาปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ สกาย สกาย ปริสายฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, ยถาปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ สกาย สกาย ปริสายฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สมคฺคานํ อุโปสถกมฺมนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''ภควตา ปญฺญตฺตํ 'สมคฺคานํ อุโปสถกมฺม'นฺติฯ กิตฺตาวตา นุ โข สามคฺคี โหติ, ยาวตา เอกาวาโส, อุทาหุ สพฺพา ปถวี''ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอตฺตาวตา สามคฺคี ยาวตา เอกาวาโสติฯ

๗๐. มหากปฺปินวตฺถุ

๑๓๗. เตนโข ปน สมเยน อายสฺมา มหากปฺปิโน ราชคเห วิหรติ มทฺทกุจฺฉิมฺหิ มิคทาเยฯ อถ โข อายสฺมโต มหากปฺปินสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ – ''คเจฺฉยฺยํ วาหํ อุโปสถํ น วา คเจฺฉยฺยํ, คเจฺฉยฺยํ วาหํ สงฺฆกมฺมํ น วา คเจฺฉยฺยํ, อถ ขฺวาหํ วิสุทฺโธ ปรมาย วิสุทฺธิยา''ติ? อถ โข ภควา อายสฺมโต มหากปฺปินสฺส เจตสา เจโตปริวิตกฺกมญฺญาย – เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย, ปสาริตํ วา พาหํ สมิญฺเชยฺย, เอวเมว – คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต อนฺตรหิโต มทฺทกุจฺฉิมฺหิ มิคทาเย อายสฺมโต มหากปฺปินสฺส สมฺมุเข ปาตุรโหสิฯ นิสีทิ ภควา ปญฺญเตฺต อาสเนฯ อายสฺมาปิ โข มหากปฺปิโน ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ มหากปฺปินํ ภควา เอตทโวจ – ''นนุ เต, กปฺปิน, รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ – คเจฺฉยฺยํ วาหํ อุโปสถํ น วา คเจฺฉยฺยํ, คเจฺฉยฺยํ วาหํ สงฺฆกมฺมํ น วา คเจฺฉยฺยํ, อถ ขฺวาหํ วิสุทฺโธ ปรมาย วิสุทฺธิยา''ติ? ''เอวํ, ภเนฺต''ฯ ''ตุเมฺห เจ พฺราหฺมณา อุโปสถํ น สกฺกริสฺสถ น ครุกริสฺสถ [น ครุํ กริสฺสถ (ก.)] น มาเนสฺสถ น ปูเชสฺสถ, อถ โก จรหิ อุโปสถํ สกฺกริสฺสติ ครุกริสฺสติ มาเนสฺสติ ปูเชสฺสติ? คจฺฉ ตฺวํ, พฺราหฺมณ, อุโปสถํ, มา โน อคมาสิฯ คจฺฉ ตฺวํ สงฺฆกมฺมํ, มา โน อคมาสี''ติฯ ''เอวํ, ภเนฺต''ติ โข อายสฺมา มหากปฺปิโน ภควโต ปจฺจโสฺสสิฯ อถ โข ภควา อายสฺมนฺตํ มหากปฺปินํ ธมฺมิยา

กถาย สนฺทเสฺสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุเตฺตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา – เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย, ปสาริตํ วา พาหํ สมิเญฺชยฺย, เอวเมว – มทฺทกุจฺฉิมฺหิ มิคทาเย อายสฺมโต มหากปฺปินสฺส สมฺมุเข อนฺตรหิโต คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต ปาตุรโหสิฯ

๗๑. สีมานุชานนา

๑๓๘. อถโข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘เอตฺตาวตา สามคฺคี ยาวตา เอกาวาโส’ติ, กิตฺตาวตา นุ โข เอกาวาโส โหตี’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สีมํ สมฺมนฺนิตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพา – ปฐมํ นิมิตฺตา กิเตฺตตพฺพา – ปพฺพตนิมิตฺตํ, ปาสาณนิมิตฺตํ, วนนิมิตฺตํ, รุกฺขนิมิตฺตํ, มคฺคนิมิตฺตํ, วมฺมิกนิมิตฺตํ, นทีนิมิตฺตํ, อุทกนิมิตฺตํฯ นิมิเตฺต กิเตฺตตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

๑๓๙. ‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆ ฯ ยาวตา สมนฺตา นิมิตฺตา กิตฺติตาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ สีมํ สมฺมเนฺนยฺย สมานสํวาสํ เอกุโปสถํ [เอกูโปสถํ (ก.)]ฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยาวตา สมนฺตา นิมิตฺตา กิตฺติตาฯ สโงฺฆ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ สีมํ สมฺมนฺนติ สมานสํวาสํ เอกุโปสถํฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ สีมาย สมฺมุติ [สมฺมติ (สฺยา.)] สมานสํวาสาย เอกุโปสถาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมฺมตา สีมา สเงฺฆน เอเตหิ นิมิเตฺตหิ สมานสํวาสา เอกุโปสถาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๑๔๐. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ภควตา สีมาสมฺมุติ อนุญฺญาตาติ – อติมหติโย สีมาโย สมฺมนฺนนฺติ, จตุโยชนิกาปิ ปญฺจโยชนิกาปิ ฉโยชนิกาปิฯ ภิกฺขู อุโปสถํ อาคจฺฉนฺตา อุทฺทิสฺสมาเนปิ ปาติโมเกฺข อาคจฺฉนฺติ, อุทฺทิฏฺฐมเตฺตปิ อาคจฺฉนฺติ, อนฺตราปิ ปริวสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, อติมหตี สีมา สมฺมนฺนิตพฺพา, จตุโยชนิกา วา ปญฺจโยชนิกา วา ฉโยชนิกา วาฯ โย สมฺมเนฺนยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ติโยชนปรมํ สีมํ สมฺมนฺนิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู นทีปารสีมํ [นทีปารํ สีมํ (สี. สฺยา.)] สมฺมนฺนนฺติฯ อุโปสถํ อาคจฺฉนฺตา ภิกฺขูปิ วุยฺหนฺติ, ปตฺตาปิ วุยฺหนฺติ , จีวรานิปิ วุยฺหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, นทีปารสีมา สมฺมนฺนิตพฺพาฯ โย สมฺมเนฺนยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ยตฺถสฺส ธุวนาวา วา ธุวเสตุ วา, เอวรูปํ นทีปารสีมํ สมฺมนฺนิตุนฺติฯ

๗๒. อุโปสถาคารกถา

๑๔๑. เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อนุปริเวณิยํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ อสเงฺกเตนฯ อาคนฺตุกา ภิกฺขู น ชานนฺติ – ‘‘กตฺถ วา อชฺชุโปสโถ กรียิสฺสตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, อนุปริเวณิยํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ อสเงฺกเตนฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสถาคารํ สมฺมนฺนิตฺวา อุโปสถํ กาตุํ, ยํ สโงฺฆ อากงฺขติ วิหารํ วา อฑฺฒ

โยคํ วา ปาสาทํ วา หมฺมิยํ วา คุหํ วาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพํฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ วิหารํ อุโปสถาคารํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ วิหารํ อุโปสถาคารํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส วิหารสฺส อุโปสถาคารสฺส สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมฺมโต สเงฺฆน อิตฺถนฺนาโม วิหาโร อุโปสถาคารํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส เทฺว อุโปสถาคารานิ สมฺมตานิ โหนฺติฯ ภิกฺขู อุภยตฺถ สนฺนิปตนฺติ – ‘‘อิธ อุโปสโถ กรียิสฺสติ, อิธ อุโปสโถ กรียิสฺสตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ น, ภิกฺขเว, เอกสฺมิํ อาวาเส เทฺว อุโปสถาคารานิ สมฺมนฺนิตพฺพานิฯ โย สมฺมเนฺนยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอกํ สมูหนิตฺวา [สมฺหนิตฺวา (ก.)] เอกตฺถ อุโปสถํ กาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมูหนฺตพฺพํฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุโปสถาคารํ สมูหเนยฺย [สมฺหเนยฺย (ก.)]ฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ สโงฺฆ อิตฺถนฺนามํ อุโปสถาคารํ สมูหนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส อุโปสถาคารสฺส สมุคฺฆาโต, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมูหตํ สเงฺฆน อิตฺถนฺนามํ อุโปสถาคารํฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๗๓. อุโปสถปฺปมุขานุชานนา

๑๔๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส อติขุทฺทกํ อุโปสถาคารํ สมฺมตํ โหติ, ตทหุโปสเถ มหาภิกฺขุสโงฺฆ สนฺนิปติโต โหติฯ ภิกฺขู อสมฺมตาย ภูมิยา นิสินฺนา ปาติโมกฺขํ อโสฺสสุํฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘อุโปสถาคารํ สมฺมนฺนิตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ’ติ, มยญฺจมฺหา อสมฺมตาย ภูมิยา นิสิโนฺน ปาติโมกฺขํ อสฺสุมฺหา, กโต นุ โข อมฺหากํ อุโปสโถ, อกโต นุ โข’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ สมฺมตาย วา, ภิกฺขเว, ภูมิยา นิสินฺนา อสมฺมตาย วา ยโต ปาติโมกฺขํ สุณาติ, กโตวสฺส อุโปสโถฯ เตน หิ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ ยาว มหนฺตํ อุโปสถปฺปมุขํ [อุโปสถมุขํ (สฺยา.)]อากงฺขติ, ตาว มหนฺตํ อุโปสถปฺปมุขํ สมฺมนฺนตุฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพํฯ ปฐมํ นิมิตฺตา กิเตฺตตพฺพาฯ นิมิเตฺต กิเตฺตตฺวา พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยาวตา สมนฺตา นิมิตฺตา กิตฺติตาฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ อุโปสถปฺปมุขํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยาวตา สมนฺตา นิมิตฺตา กิตฺติตาฯ สโงฺฆ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ อุโปสถปฺปมุขํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโตขมติ เอเตหิ นิมิเตฺตหิ อุโปสถปฺปมุขสฺส สมฺมุติ, โส

ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย. สมฺมตํ สงฺเฆน เอเตหิ นิมิตฺเตหิ อุโปสถปฺปมุขํ. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ นวกา ภิกฺขู ปฐมตรํ สนฺนิปติตฺวา – ''น ตาว เถรา อาคจฺฉนฺตี''ติ – ปกฺกมึสุฯ อุโปสโถ วิกาเล อโหสิฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ เถเรหิ ภิกฺขูหิ ปฐมตรํ สนฺนิปติตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห สมฺพหุลา อาวาสา สมานสีมา โหนฺติฯ ตตฺถ ภิกฺขู วิวทนฺติ – ''อมฺหากํ อาวาเส อุโปสโถ กรียตุ, อมฺหากํ อาวาเส อุโปสโถ กรียตู''ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อิธ ปน, ภิกฺขเว, สมฺพหุลา อาวาสา สมานสีมา โหนฺติฯ ตตฺถ ภิกฺขู วิวทนฺติ – ''อมฺหากํ อาวาเส อุโปสโถ กรียตุ, อมฺหากํ อาวาเส อุโปสโถ กรียตู''ติฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ สเพฺพเหว เอกชฺฌํ สนฺนิปติตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ ยตฺถ วา ปน เถโร ภิกฺขุ วิหรติ, ตตฺถ สนฺนิปติตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, น เตฺวว วเคฺคน สงฺเฆน อุโปสโถ กาตโพฺพฯ โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๗๔. อวิปฺปวาสสีมานุชานนา

๑๔๓. เตนโข ปน สมเยน อายสฺมา มหากสฺสโป อนฺธกวินฺทา ราชคหํ อุโปสถํ อาคจฺฉโนฺต อนฺตรามเคฺค นทึ ตรโนฺต มนํ วูโฬฺห อโหสิ, จีวรานิสฺส [เตน จีวรานิสฺส (ก.)] อลฺลานิฯ ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ เอตทโวจุํ – ''กิสฺส เต, อาวุโส, จีวรานิ อลฺลานี''ติ? ''อิธาหํ, อาวุโส, อนฺธกวินฺทา ราชคหํ อุโปสถํ อาคจฺฉโนฺต อนฺตรามเคฺค นทึ ตรโนฺต มนมฺหิ วูโฬฺหฯ เตน เม จีวรานิ อลฺลานี''ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ยา สา, ภิกฺขเว, สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสถา, สโงฺฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺมนฺนตุฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสถา, ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ สโงฺฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺมเนฺนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสถา, สโงฺฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺมนฺนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เอติสฺสา สีมาย ติจีวเรน อวิปฺปวาสาย [อวิปฺปวาสสฺส (สฺยา.)]สมฺมุติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมฺมตา สา สีมา สงฺเฆน ติจีวเรน อวิปฺปวาสา [อวิปฺปวาโส (สฺยา.)]ฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ภควตา ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติ อนุญฺญาตาติ อนฺตรฆเร จีวรานิ นิกฺขิปนฺติฯ ตานิ จีวรานิ นสฺสนฺติปิ ฑยฺหนฺติปิ อุนฺทูเรหิปิ ขชฺชนฺติฯ ภิกฺขู ทุโจฺจฬา โหนฺติ ลูขจีวราฯ ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ''กิสฺส ตุเมฺห, อาวุโส, ทุโจฺจฬา ลูขจีวรา''ติ? ''อิธ มยํ, อาวุโส, ภควตา ติจีวเรน อวิปฺปวาสสมฺมุติ อนุญฺญาตาติ อนฺตรฆเร จีวรานิ นิกฺขิปิมฺหา ฯ ตานิ จีวรานิ นฏฺฐานิปิ ทฑฺฒานิปิ, อุนฺทูเรหิปิ ขายิตานิ, เตน มยํ ทุโจฺจฬา ลูขจีวรา''ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ยา สา, ภิกฺขเว, สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสถา, สโงฺฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺ

ปวาสํ สมฺมนฺนตุ, ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

๑๔๔. ''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกูโปสถา ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺมเนฺนยฺย, ฐเปตฺวา คามญฺจคามูปจารญฺจฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกูโปสถา, สงฺโฆ ตํ สีมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺมนฺนติ, ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เอติสฺสา สีมาย ติจีวเรน อวิปฺปวาสาย [อวิปฺปวาสสฺส (สฺยา.)]สมฺมุติ, ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมฺมตา สา สีมา สงฺเฆน ติจีวเรน อวิปฺปวาสา [อวิปฺปวาโส (สฺยา.)], ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๗๕. สีมาสมูหนน

''สีมํ, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนเนฺตน ปฐมํ สมานสํวาสสีมา [สมานสํวาสา สีมา (สฺยา.)] สมฺมนฺนิตพฺพา , ปจฺฉา ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมฺมนฺนิตโพฺพฯ สีมํ, ภิกฺขเว, สมูหนเนฺตน ปฐมํ ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมูหนฺตโพฺพ, ปจฺฉา สมานสํวาสสีมา สมูหนฺตพฺพาฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมูหนฺตโพฺพฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

๑๔๕. ''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ โย โส สงฺเฆน ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมฺมโต, ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ตํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมูหเนยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ โย โส สงฺเฆน ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมฺมโต, สงฺโฆ ตํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมูหนติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เอตสฺส ติจีวเรน อวิปฺปวาสสฺส สมุคฺฆาโต, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมูหโต โส สงฺเฆน ติจีวเรน อวิปฺปวาโสฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สีมา [สมานสํวาสา สีมา (สฺยา.)]ฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตโพฺพ –

๑๔๖. ''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกูโปสถา , ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ ตํ สีมํ สมูหเนยฺย สมานสํวาสํ เอกูโปสถํฯ เอสา ญตฺติฯ

''สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยา สา สงฺเฆน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกูโปสถา, สงฺโฆ ตํ สีมํ สมูหนติ สมานสํวาสํ เอกูโปสถํฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ เอติสฺสา สีมาย สมานสํวาสาย เอกูโปสถาย สมุคฺฆาโต, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ สมูหตา สา สีมา สงฺเฆน สมานสํวาสา เอกูโปสถาฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี''ติฯ

๗๖. คามสีมาทิ

๑๔๗. อสมฺมตาย , ภิกฺขเว, สีมาย อฐฺฐปิตาย, ยํ คามํ วา นิคมํ วา อุปนิสฺสาย วิหรติ, ยา ตสฺส วา คามสฺส คามสีมา, นิคมสฺส วา นิคมสีมา, อยํ ตตฺถ สมานสํวาสา เอกุโปสถาฯ อคามเก เจ, ภิกฺขเว, อรญฺญ สมนฺตา สตฺตพฺภนฺตรา, อยํ ตตฺถ สมานสํวาสา เอกุโปสถาฯ สพฺพา, ภิกฺขเว, นที อสีมา; สโพฺพ สมุโทฺท อสีโม; สโพฺพ ชาตสฺสโร อสีโมฯ นทิยา วา, ภิกฺขเว, สมุเทฺท วา ชาตสฺสเร วา ยํ มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส สมนฺตา อุทกุเกฺขปา, อยํ ตตฺถ สมานสํวาสา เอกุโปสถาติฯ

๑๔๘. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สีมาย สีมํ สมฺภินฺทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เยสํ, ภิกฺขเว, สีมา ปฐมํ สมฺมตา เตสํ ตํ กมฺมํ ธมฺมิกํ อกุปฺปํ ฐานารหํฯ เยสํ, ภิกฺขเว, สีมา ปจฺฉา สมฺมตา เตสํ ตํ กมฺมํ อธมฺมิกํ กุปฺปํ อฏฺฐานารหํฯ น, ภิกฺขเว, สีมาย สีมา สมฺภินฺทิตพฺพาฯ โย สมฺภิเนฺทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สีมาย สีมํ อโชฺฌตฺถรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เยสํ, ภิกฺขเว, สีมา ปฐมํ สมฺมตา เตสํ ตํ กมฺมํ ธมฺมิกํ อกุปฺปํ ฐานารหํฯ เยสํ, ภิกฺขเว, สีมา ปจฺฉา สมฺมตา เตสํ ตํ กมฺมํ อธมฺมิกํ กุปฺปํ อฏฺฐานารหํฯ น, ภิกฺขเว, สีมาย สีมา อโชฺฌตฺถริตพฺพาฯ โย อโชฺฌตฺถเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สีมํ สมฺมนฺนเนฺตน สีมนฺตริกํ ฐเปตฺวา สีมํ สมฺมนฺนิตุนฺติฯ

๗๗. อุโปสถเภทาทิ

๑๔๙. อถโข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กติ นุ โข อุโปสถา’’ติ? ภควโตเอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ เทฺวเม, ภิกฺขเว, อุโปสถา – จาตุทฺทสิโก จ ปนฺนรสิโก จฯ อิเม โข, ภิกฺขเว, เทฺว อุโปสถาติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กติ นุ โข อุโปสถกมฺมานี’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ จตฺตาริมานิ, ภิกฺขเว, อุโปสถกมฺมานิ – อธเมฺมน วคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, อธเมฺมน สมคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, ธเมฺมน วคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, ธเมฺมน สมคฺคํ อุโปสถกมฺมนฺติฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยทิทํ อธเมฺมน วคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, น, ภิกฺขเว, เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ, กาตพฺพํฯ น จ มยา เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ อนุญฺญาตํฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยทิทํ อธเมฺมน สมคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, น, ภิกฺขเว, เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ กาตพฺพํฯ น จ มยา เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ อนุญฺญาตํฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยทิทํ ธเมฺมน วคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, น, ภิกฺขเว, เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ กาตพฺพํฯ น จ มยา เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ อนุญฺญาตํฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยทิทํ ธเมฺมน สมคฺคํ อุโปสถกมฺมํ, เอวรูปํ, ภิกฺขเว, อุโปสถกมฺมํ กาตพฺพํ, เอวรูปญฺจ มยา อุโปสถกมฺมํ อนุญฺญาตํฯ ตสฺมาติห, ภิกฺขเว, เอวรูปํ อุโปสถกมฺมํ กริสฺสาม ยทิทํ ธเมฺมน สมคฺคนฺติ – เอวญฺหิ โว, ภิกฺขเว, สิกฺขิตพฺพนฺติฯ

๗๘. สํขิเตฺตน ปาติโมกฺขุเทฺทสาทิ

๑๕๐. อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กติ นุ โข ปาติโมกฺขุเทฺทสา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ ปญฺจิเม, ภิกฺขเว, ปาติโมกฺขุเทฺทสา – นิทานํ อุทฺทิสิตฺวา อวเสสํ สุเตน สาเวตพฺพํฯ อยํปฐโม ปาติโมกฺขุเทฺทโสฯ นิทานํ อุทฺทิสิตฺวา จตฺตาริ ปาราชิกานิ อุทฺทิสิตฺวา อวเสสํ สุเตน สาเวตพฺพํฯ อยํ ทุติโย ปาติโมกฺขุเทฺทโสฯ นิทานํ อุทฺทิสิตฺวา จตฺตาริ ปาราชิกานิ อุทฺทิสิตฺวา

เตรส สงฺฆาทิเสเส อุทฺทิสิตฺวา อวเสสํ สุเตน สาเวตพฺพํฯ อยํ ตติโย ปาติโมกฺขุทฺเทโสฯ นิทานํ อุทฺทิสิตฺวา จตฺตาริ ปาราชิกานิ อุทฺทิสิตฺวา เตรส สงฺฆาทิเสเส อุทฺทิสิตฺวา เทฺว อนิยเต อุทฺทิสิตฺวา อวเสสํ สุเตน สาเวตพฺพํฯ อยํ จตุตฺโถ ปาติโมกฺขุทฺเทโสฯ วิตฺถาเรเนว ปญฺจโมฯ อิเม โข, ภิกฺขเว, ปญฺจ ปาติโมกฺขุทฺเทสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู – ภควตา สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขุทฺเทโส อนุญฺญาโตติ – สพฺพกาลํ สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน โกสเลสุ ชนปเท อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สวรภยํ [สํจรภยํ (สฺยา.)] อโหสิฯ ภิกฺขู นาสกฺขึสุ วิตฺถาเรน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สติ อนฺตราเย สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อสติปิ อนฺตราเย สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, อสติ อนฺตราเย สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สติ อนฺตราเย สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํฯ ตตฺริเม อนฺตรายา – ราชนฺตราโย, โจรนฺตราโย, อคฺยนฺตราโย, อุทกนฺตราโย, มนุสฺสนฺตราโย, อมนุสฺสนฺตราโย , วาฬนฺตราโย, สรีสปนฺตราโย, ชีวิตนฺตราโย, พฺรหฺมจริยนฺตราโยติฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอวรูเปสุ อนฺตราเยสุ สํขิตฺเตน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํ, อสติ อนฺตราเย วิตฺถาเรนาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมชฺเฌ อนชฺฌิฏฺฐา ธมฺมํ ภาสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺเฌ อนชฺฌิเฏฺฐน ธมฺโม ภาสิตโพฺพฯ โย ภาเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา สามํ วา ธมฺมํ ภาสิตุํ ปรํ วา อชฺเฌสิตุนฺติฯ

๗๙. วินยปุจฺฉนกถา

๑๕๑. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมชฺเฌ อสมฺมตา วินยํ ปุจฺฉนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺเฌ อสมฺมเตน วินโย ปุจฺฉิตโพฺพฯ โย ปุเจฺฉยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺเฌ สมฺมเตน วินยํ ปุจฺฉิตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตโพฺพ – อตฺตนา วา [อตฺตนาว (สฺยา.)] อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ, ปเรน วา ปโร สมฺมนฺนิตโพฺพฯ กถญฺจ อตฺตนาว อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ? พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อหํ อิตฺถนฺนามํ วินยํ ปุเจฺฉยฺย’’นฺติฯ เอวํ อตฺตนาว อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํฯ

กถญฺจ ปเรน ปโร สมฺมนฺนิตโพฺพ? พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ วินยํ ปุเจฺฉยฺยา’’ติฯ เอวํ ปเรน ปโร สมฺมนฺนิตโพฺพติฯ

เตน โข ปน สมเยน เปสลา ภิกฺขู สงฺฆมชฺฌ สมฺมตา วินยํ ปุจฺฉนฺติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ลภนฺติ อาฆาตํ, ลภนฺติ อปฺปจฺจยํ, วเธน ตชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺฌ สมฺมเตนปิ ปริสํ โอโลเกตฺวา ปุคฺคลํ ตุลยิตฺวา วินยํ ปุจฺฉิตุนฺติฯ

๘๐. วินยวิสฺสชฺชนกถา

๑๕๒. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมชฺฌ อสมฺมตา วินยํ วิสฺสชฺชนฺติ [วิสฺสชฺชนฺติ (ก.)]ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺฌ อสมฺมเตน วินโย วิสฺสชฺชตพฺโพฯ โย วิสฺสชฺชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺฌ สมฺมเตน วินยํ วิสฺสชฺชตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, สมฺมนฺนิตพฺพํฯ อตฺตนา วา [อตฺตนาว (สฺยา.)] อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ, ปเรน วา ปโร สมฺมนฺนิตพฺโพฯ กถญฺจ อตฺตนาว อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํ? พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อหํอิตฺถนฺนาเมน วินยํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชยฺย’’นฺติฯ เอวํ อตฺตนาว อตฺตานํ สมฺมนฺนิตพฺพํฯ

กถญฺจ ปเรน ปโร สมฺมนฺนิตพฺโพ? พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภนฺเต, สงฺโฆฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนาเมน วินยํ ปุฏฺโฐ วิสฺสชฺเชยฺยา’’ติฯ เอวํ ปเรน ปโร สมฺมนฺนิตพฺโพติฯ

เตน โข ปน สมเยน เปสลา ภิกฺขู สงฺฆมชฺฌ สมฺมตา วินยํ วิสฺสชฺเชนฺติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ลภนฺติ อาฆาตํ, ลภนฺติ อปฺปจฺจยํ, วเธน ตชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สงฺฆมชฺฌ สมฺมเตนปิ ปริสํ โอโลเกตฺวา ปุคฺคลํ ตุลยิตฺวา วินยํ วิสฺสชฺเชตุนฺติฯ

๘๑. โจทนากถา

๑๕๓. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อโนกาสกตํ ภิกฺขุํ อาปตฺติยา โจเทนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, อโนกาสกโต ภิกฺขุ อาปตฺติยา โจเทตพฺโพฯ โย โจเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, โอกาสํ การาเปตฺวา อาปตฺติยา โจเทตุํ – กโรตุ อายสฺมา โอกาสํ, อหํ ตํ วตฺตุกาโมติฯ

เตน โข ปน สมเยน เปสลา ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู โอกาสํ การาเปตฺวา อาปตฺติยา โจเทนฺติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ลภนฺติ อาฆาตํ, ลภนฺติ อปฺปจฺจยํ, วเธน ตชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, กเตปิ โอกาเส ปุคฺคลํ ตุลยิตฺวา อาปตฺติยา โจเทตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู – ปุรมฺหากํ เปสลา ภิกฺขู โอกาสํ การาเปนฺตีติ – ปฏิกจฺเจว สุทฺธานํ ภิกฺขูนํ อนาปตฺติกานํ อวตฺถุสฺมิํ อการเณ โอกาสํ การาเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สุทฺธานํ ภิกฺขูนํ อนาปตฺติกานํ อวตฺถุสฺมิํ อการเณ โอกาโส การาเปตโพฺพฯ โย การาเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปุคฺคลํ ตุลยิตฺวา โอกาสํ กาตุ [การาเปตุํ (สฺยา.)] นฺติฯ

๘๒. อธมฺมกมฺมปฏิโกฺกสนาทิ

๑๕๔. เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมเชฺฌ อธมฺมกมฺมํ กโรนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, อธมฺมกมฺมํ กาตพฺพํฯ โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ กโรนฺติเยว อธมฺมกมฺมํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ ฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อธมฺมกเมฺม กยิรมาเน ปฏิโกฺกสิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน เปสลา ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเยหิ ภิกฺขูหิ อธมฺมกเมฺม กยิรมาเน ปฏิโกฺกสนฺติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ลภนฺติ อาฆาตํ, ลภนฺติ อปฺปจฺจยํ, วเธน ตเชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทิฏฺฐิมฺปิ อาวิกาตุนฺติฯ เตสํเยว สนฺติเก ทิฏฺฐิํ อาวิกโรนฺติฯ ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ลภนฺติ อาฆาตํ, ลภนฺติ อปฺปจฺจยํ, วเธน ตเชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, จตูหิ ปญฺจหิ ปฏิโกฺกสิตุํ, ทฺวีหิ ตีหิ ทิฏฺฐิํ อาวิกาตุํ, เอเกน อธิฏฺฐาตุํ – 'น เมตํ ขมตี'ติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมเชฺฌ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสมานา สญฺจิจฺจ น สาเวนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน สญฺจิจฺจ น สาเวตพฺพํฯ โย น สาเวยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายี สงฺฆสฺส ปาติโมกฺขุเทฺทสโก โหติ กากสฺสรโกฯ อถ โข อายสฺมโต อุทายิสฺส เอตทโหสิ – ''ภควตา ปญฺญตฺตํ 'ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน สาเวตพฺพ'นฺติ, อหญฺจมฺหิ กากสฺสรโก, กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ''นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปาติโมกฺขุเทฺทสเกน วายมิตุํ – 'กถํ สาเวยฺย'นฺติฯ วายมนฺตสฺส อนาปตฺตีติฯ

เตน โข ปน สมเยน เทวทโตฺต สคหฏฺฐาย ปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สคหฏฺฐาย ปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สงฺฆมเชฺฌ อนชฺฌิฏฺฐา ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สงฺฆมเชฺฌ อนชฺฌิเฏฺฐน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถราธิกํ [เถราเธยฺยํ (อฏฺฐกถายํ ปาฐนฺตรํ)] ปาติโมกฺขนฺติฯ

อญฺญติตฺถิยภาณวาโร นิฏฺฐิโต ปฐโม [เอกาทสโม (ก.)]ฯ

๘๓. ปาติโมกฺขุเทฺทสกอเชฺฌสนาทิ

๑๕๕. อถโข ภควา ราชคเห ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา เยน โจทนาวตฺถุ เตน จาริกํ ปกฺกามิฯ อนุปุเพฺพน จาริกํ จรมาโน เยน โจทนาวตฺถุ ตทวสริฯ เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส สมฺพหุลา ภิกฺขู วิหรนฺติ ฯ ตตฺถ เถโร ภิกฺขุ พาโล โหติ อพฺยโตฺตฯ โส น ชานาติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''ภควตา ปญฺญตฺตํ 'เถราธิกํ ปาติโมกฺข'นฺติ, อยญฺจ อมฺหากํ เถโร พาโล อพฺยโตฺต, น ชานาติ อุโปสถํ

วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ กถํ นุ โข อเมฺหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, โย ตตฺถ ภิกฺขุ พฺยตฺโต ปฏิพโล ตสฺสาเธยฺยํ ปาติโมกฺขนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา ภิกฺขู วิหรนฺติ พาลา อพฺยตฺตาฯ เต น ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ เต เถรํ อเชฺฌสิํสุ – ‘‘อุทฺทิสตุ, ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โส เอวมาห – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ ทุติยํ เถรํ อเชฺฌสิํสุ – ‘‘อุทฺทิสตุ, ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ ตติยํ เถรํ อเชฺฌสิํสุ – ‘‘อุทฺทิสตุ , ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ เอเตเนว อุปาเยน ยาว สงฺฆนวกํ อเชฺฌสิํสุ – ‘‘อุทฺทิสตุ อายสฺมา ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวมาห – ‘‘น เม, ภเนฺต, วตฺตตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา ภิกฺขู วิหรนฺติ พาลา อพฺยตฺตาฯ เต น ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ เต เถรํ อเชฺฌสนฺติ – ‘‘อุทฺทิสตุ, ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โส เอวํ วเทติ – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ ทุติยํ เถรํ อเชฺฌสนฺติ – ‘‘อุทฺทิสตุ, ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวํ วเทติ – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ ตติยํ เถรํ อเชฺฌสนฺติ – ‘‘อุทฺทิสตุ, ภเนฺต, เถโร ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวํ วเทติ – ‘‘น เม, อาวุโส, วตฺตตี’’ติฯ เอเตเนว อุปาเยน ยาว สงฺฆนวกํ อเชฺฌสนฺติ – ‘‘อุทฺทิสตุ อายสฺมา ปาติโมกฺข’’นฺติฯ โสปิ เอวํ วเทติ – ‘‘น เม, ภเนฺต, วตฺตตี’’ติฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ เอโก ภิกฺขุ สามนฺตา อาวาสา สชฺชุกํ ปาเหตโพฺพ – คจฺฉาวุโส, สํขิเตฺตน วา วิตฺถาเรน วา ปาติโมกฺขํ ปริยาปุณิตฺวาน อาคจฺฉาหีติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข ปาเหตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา นวํ ภิกฺขุํ อาณาเปตุนฺติฯ เถเรน อาณตฺตา นวา ภิกฺขู น คจฺฉนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เถเรน อาณเตฺตน อคิลาเนน น คนฺตพฺพํฯ โย น คเจฺฉยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๘๔. ปกฺขคณนาทิอุคฺคหณานุชานนา

๑๕๖. อถ โข ภควา โจทนาวตฺถุสฺมิํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา ปุนเทว ราชคหํ ปจฺจาคญฺฉิฯ

เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขู ปิณฺฑาย จรเนฺต ปุจฺฉนฺติ – ‘‘กติมี, ภเนฺต, ปกฺขสฺสา’’ติ? ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, ชานามา’’ติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘ปกฺขคณนมตฺตมฺปิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา น ชานนฺติ, กิํ ปนิเม อญฺญํ กิญฺจิ กลฺยาณํ ชานิสฺสนฺตี’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ปกฺขคณนํ อุคฺคเหตุนฺติฯ อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข ปกฺขคณนา อุคฺคเหตพฺพา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, สเพฺพเหว ปกฺขคณนํ อุคฺคเหตุนฺติฯ

๑๕๗. เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา ภิกฺขู ปิณฺฑาย จรเนฺต ปุจฺฉนฺติ – ‘‘กีวติกา, ภเนฺต, ภิกฺขู’’ติ? ภิกฺขู เอวมาหํสุ – ‘‘น โข มยํ, อาวุโส, ชานามา’’ติฯ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปา

เจนฺติ – ‘‘อญฺญมญฺญมฺปิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา น ชานนฺติ, กึ ปนิเม อญฺญํ กิญฺจิ กลฺยาณํ ชานิสฺสนฺตี’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขู คเณตุนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘กทา นุ โข ภิกฺขู คเณตพฺพา’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ นามเคฺคน [นามมตฺเตน (สฺยา.), คณมเคฺคน (ก.)]คเณตุํ, สลากํ วา คาเหตุนฺติฯ

๑๕๘. เตนโข ปน สมเยน ภิกฺขู อชานนฺตา อชฺชุโปสโถติ ทูรํ คามํ ปิณฺฑาย จรนฺติฯ เต อุทฺทิสฺสมาเนปิ ปาติโมกฺเข อาคจฺฉนฺติ, อุทฺทิฏฺฐมตฺเตปิ อาคจฺฉนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อาโรเจตุํ ‘อชฺชุโปสโถ’ติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข อาโรเจตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา กาลวโต อาโรเจตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร เถโร กาลวโต นสฺสรติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ภตฺตกาเลปิ อาโรเจตุนฺติฯ

ภตฺตกาเลปิ นสฺสรติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ยํ กาลํ สรติ, ตํ กาลํ อาโรเจตุนฺติฯ

๘๕. ปุพฺพกรณานุชานนา

๑๕๙. เตนโข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส อุโปสถาคารํ อุกฺลาปํ โหติฯ อาคนฺตุกา ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ‘‘กถญฺหิ นาม อาวาสิกา ภิกฺขู อุโปสถาคารํ น สมฺมชฺชิสฺสนฺตี’’ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสถาคารํ สมฺมชฺชิตุนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข อุโปสถาคารํ สมฺมชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา นวํ ภิกฺขุํ อาณาเปตุนฺติฯ

เถเรน อาณตฺตา นวา ภิกฺขู น สมฺมชฺชนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เถเรน อาณเตฺตน อคิลาเนน น สมฺมชฺชิตพฺพํฯ โย น สมฺมเชฺชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๑๖๐. เตนโข ปน สมเยน อุโปสถาคาเร อาสนํ อปญฺญตฺตํ โหติฯ ภิกฺขู ฉมายํ นิสีทนฺติ, คตฺตานิปิ จีวรานิปิ ปํสุกิตานิ โหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสถาคาเร อาสนํ ปญฺญเปตุนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘เกน นุ โข อุโปสถาคาเร อาสนํ ปญฺญเปตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา นวํ ภิกฺขุํ อาณาเปตุนฺติฯ

เถเรน อาณตฺตา นวา ภิกฺขู น ปญฺญเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เถเรน อาณเตฺตน อคิลาเนน น ปญฺญเปตพฺพํฯ โย น ปญฺญเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๑๖๑. เตน โข ปน สมเยน อุโปสถาคาเร ปทีโป น โหติฯ ภิกฺขู อนฺธกาเร กายมฺปิ จีวรมฺปิ อกฺกมนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, อุโปสถาคาเร ปทีปํ กาตุนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''เกน นุ โข อุโปสถาคาเร ปทีโป กาตโพฺพ''ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา นวํ ภิกฺขุํ อาณาเปตุนฺติฯ

เถเรน อาณตฺตา นวา ภิกฺขู น ปทีเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เถเรน อาณเตฺตน อคิลาเนน น ปทีเปตโพฺพฯ โย น ปทีเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๑๖๒. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส อาวาสิกา ภิกฺขู เนว ปานียํ อุปฏฺฐาเปนฺติ, น ปริโภชนียํ อุปฏฺฐาเปนฺติฯ อาคนฺตุกา ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขิยฺยนฺติ วิปาเจนฺติ – ''กถญฺหิ นาม อาวาสิกา ภิกฺขู เนว ปานียํ อุปฏฺฐาเปสฺสนฺติ, น ปริโภชนียํ อุปฏฺฐาเปสฺสนฺตี''ติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว , ปานียํ ปริโภชนียํ อุปฏฺฐาเปตุนฺติฯ

อถ โข ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ''เกน นุ โข ปานียํ ปริโภชนียํ อุปฏฺฐาเปตพฺพ''นฺติ ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เถเรน ภิกฺขุนา นวํ ภิกฺขุํ อาณาเปตุนฺติฯ

เถเรนอาณตฺตา นวา ภิกฺขู น อุปฏฺฐาเปนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, เถเรน อาณเตฺตน อคิลาเนน น อุปฏฺฐาเปตพฺพํฯ โย น อุปฏฺฐาเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๘๖. ทิสํคมิกาทิวตฺถุ

๑๖๓. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู พาลา อพฺยตฺตา ทิสํคมิกา อาจริยุปชฺฌาเย น อาปุจฺฉิํสุ [น อาปุจฺฉิํสุ (ก.)]ฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, สมฺพหุลา ภิกฺขู พาลา อพฺยตฺตา ทิสํคมิกา อาจริยุปชฺฌาเย น อาปุจฺฉนฺติ [น อาปุจฺฉนฺติ (ก.)]ฯ เต [เตหิ (ก.)], ภิกฺขเว, อาจริยุปชฺฌาเยหิ ปุจฺฉิตพฺพา – ''กหํ คมิสฺสถ, เกน สทฺธิํ คมิสฺสถา''ติ? เต เจ, ภิกฺขเว, พาลา อพฺยตฺตา อเญฺญ พาเล อพฺยเตฺต อปทิเสยฺยุํ, น, ภิกฺขเว, อาจริยุปชฺฌาเยหิ อนุชานิตพฺพาฯ อนุชาเนยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต จ, ภิกฺขเว, พาลา อพฺยตฺตา อนนุญฺญาตา อาจริยุปชฺฌาเยหิ คเจฺฉยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส สมฺพหุลา ภิกฺขู วิหรนฺติ พาลา อพฺยตฺตาฯ เต น ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ ตตฺถ อโญฺญ ภิกฺขุ อาคจฺฉติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺฑิโต พฺยโตฺต เมธาวี ลชฺชี กุกฺกุจฺจโก สิกฺขากาโมฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ โส ภิกฺขุ สงฺคเหตโพฺพ อนุคฺคเหตโพฺพ อุปลาเปตโพฺพ อุปฏฺฐาเปตโพฺพ จุเณฺณน มตฺติกาย ทนฺตกเฎฺฐน มุโขทเกนฯ โน เจ สงฺคเณฺหยฺยุํ อนุคฺคเณฺหยฺยุํ อุปลาเปยฺยุํ อุปฏฺฐาเปยฺยุํ จุเณฺณน มตฺติกาย ทนฺตกเฎฺฐน มุโขทเกน, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา ภิกฺขู วิหรนฺติ พาลา อพฺยตฺตาฯ เต น ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา, ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ เอโก ภิกฺขุ สามนฺตา อาวาสา สชฺชุกํ ปาเหตโพฺพ – ''คจฺฉาวุโส, สํขิเตฺตน วา

วิตฺถาเรน วา ปาติโมกฺขํ ปริยาปุณิตฺวา อาคจฺฉา’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ สเพฺพเหว ยตฺถ ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วา, โส อาวาโส คนฺตโพฺพ ฯ โน เจ คเจฺฉยฺยุํ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส สมฺพหุลา ภิกฺขู วสฺสํ วสนฺติ พาลา อพฺยตฺตาฯ เต น ชานนฺติ อุโปสถํ วา อุโปสถกมฺมํ วา ปาติโมกฺขํ วา ปาติโมกฺขุเทฺทสํ วาฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ เอโก ภิกฺขุ สามนฺตา อาวาสา สชฺชุกํ ปาเหตโพฺพ – ‘‘คจฺฉาวุโส, สํขิเตฺตน วา วิตฺถาเรน วา ปาติโมกฺขํ ปริยาปุณิตฺวา อาคจฺฉา’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เอโก ภิกฺขุ สตฺตาหกาลิกํ ปาเหตโพฺพ – ‘‘คจฺฉาวุโส, สํขิเตฺตน วา วิตฺถาเรน วา ปาติโมกฺขํ ปริยาปุณิตฺวา อาคจฺฉา’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, น, ภิกฺขเว, เตหิ ภิกฺขูหิ ตสฺมิํ อาวาเส วสฺสํ วสิตพฺพํฯ วเสยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสาติฯ

๘๗. ปาริสุทฺธิทานกถา

๑๖๔. อถ โข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘สนฺนิปตถ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ อุโปสถํ กริสฺสตี’’ติฯ เอวํ วุเตฺต อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถิ, ภเนฺต, ภิกฺขุ คิลาโน, โส อนาคโต’’ติฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลาเนน ภิกฺขุนา ปาริสุทฺธิํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ทาตพฺพา – เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฎิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘ปาริสุทฺธิํ ทมฺมิ, ปาริสุทฺธิํ เม หร, ปาริสุทฺธิํ เม อาโรเจหี’’ติฯ กาเยน วิญฺญาเปติ, วาจาย วิญฺญาเปติ, กาเยน วาจาย วิญฺญาเปติ, ทินฺนา โหติ ปาริสุทฺธิฯ น กาเยน วิญฺญาเปติ, น วาจาย วิญฺญาเปติ, น กาเยน วาจาย วิญฺญาเปติ, น ทินฺนา โหติ ปาริสุทฺธิฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, โส, ภิกฺขเว, คิลาโน ภิกฺขุ มเญฺจน วา ปีเฐน วา สงฺฆมเชฺฌ อาเนตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ สเจ, ภิกฺขเว, คิลานุปฎฺฐากานํ ภิกฺขูนํ เอวํ โหติ – ‘‘สเจ โข มยํ คิลานํ ฐานา จาเวสฺสาม, อาพาโธ วา อภิวฑฺฒิสฺสติ กาลํกิริยา วา ภวิสฺสตี’’ติ, น, ภิกฺขเว, คิลาโน ภิกฺขุ ฐานา จาเวตโพฺพฯ สเงฺฆน ตตฺถ คนฺตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ น เตฺวว วเคฺคน สเงฺฆน อุโปสโถ กาตโพฺพฯ กเรยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฎสฺสฯ

ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา ตเตฺถว ปกฺกมติ, อญฺญสฺส ทาตพฺพา ปาริสุทฺธิฯ ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา ตเตฺถว วิพฺภมติ,…เป.… กาลํ กโรติ – สามเณโร ปฎิชานาติ – สิกฺขํ ปจฺจกฺขาตโก ปฎิชานาติ – อนฺติมวตฺถุํ อชฺฌาปนฺนโก ปฎิชานาติ – อุมฺมตฺตโก ปฎิชานาติ – ขิตฺตจิโตฺต ปฎิชานาติ – เวทนาโฎฺฎ ปฎิชานาติ – อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตโก ปฎิชานาติ – อาปตฺติยา อปฺปฎิกเมฺม อุกฺขิตฺตโก ปฎิชานาติ – ปาปิกาย ทิฎฺฐิยา อปฺปฎินิสฺสเคฺค อุกฺขิตฺตโก ปฎิชานาติ – ปณฺฑโก ปฎิชานาติ – เถยฺยสํวาสโก ปฎิชานาติ – ติตฺถิยปกฺกนฺตโก ปฎิชานาติ – ติรจฺฉานคโต ปฎิชานาติ – มาตุฆาตโก ปฎิชานาติ – ปิตุฆาตโก ปฎิชานาติ – อรหนฺตฆาตโก ปฎิชานาติ – ภิกฺขุนิทูสโก ปฎิชานาติ – สงฺฆเภทโก ปฎิชานาติ – โลหิตุปฺปาทโก ปฎิชานาติ – อุภโตพฺยญฺชนโก ปฎิชานาติ, อญฺญสฺส ทาตพฺพา ปาริสุทฺธิฯ

ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา อนฺตรามเคฺค ปกฺกมติ, อนาหฎา โหติ ปาริสุทฺธิฯ ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา อนฺตรามเคฺค วิพฺภมติ,…เป.… อุภ

โตพฺยญฺชนโก ปฏิชานาติ, อนาหฏา โหติ ปาริสุทฺธิฯ

ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา สงฺฆปฺปโตฺต ปกฺกมติ, อาหฏา โหติ ปาริสุทฺธิฯ ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา สงฺฆปฺปโตฺต วิพฺภมติ,…เป.… อุภโตพฺยญฺชนโก ปฏิชานาติ, อาหฏา โหติ ปาริสุทฺธิฯ

ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา สงฺฆปฺปโตฺต สุโตฺต น อาโรเจติ, ปมโตฺต น อาโรเจติ, สมาปโนฺน น อาโรเจติ, อาหฏา โหติ ปาริสุทฺธิฯ ปาริสุทฺธิหารกสฺส อนาปตฺติฯ

ปาริสุทฺธิหารโก เจ, ภิกฺขเว , ทินฺนาย ปาริสุทฺธิยา สงฺฆปฺปโตฺต สญฺจิจฺจ น อาโรเจติ, อาหฏา โหติ ปาริสุทฺธิฯ ปาริสุทฺธิหารกสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๘๘. ฉนฺททานกถา

๑๖๕. อถโข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘สนฺนิปตถ, ภิกฺขเว, สโงฺฆ กมฺมํ กริสฺสตี’’ติ ฯ เอวํ วุเตฺต อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถิ, ภเนฺต, ภิกฺขุ คิลาโน, โส อนาคโต’’ติฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, คิลาเนน ภิกฺขุนา ฉนฺทํ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ทาตโพฺพฯ เตน คิลาเนน ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘ฉนฺทํ ทมฺมิ, ฉนฺทํ เม หร, ฉนฺทํ เม อาโรเจหี’’ติฯ กาเยน วิญฺญาเปติ, วาจาย วิญฺญาเปติ, กาเยน วาจาย วิญฺญาเปติ, ทิโนฺน โหติ ฉโนฺทฯ น กาเยน วิญฺญาเปติ, น วาจาย วิญฺญาเปติ, น กาเยน วาจาย วิญฺญาเปติ, น ทิโนฺน โหติ ฉโนฺทฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, โส, ภิกฺขเว , คิลาโน ภิกฺขุ มเญฺจน วา ปีเฐน วา สงฺฆมเชฺฌ อาเนตฺวา กมฺมํ กาตพฺพํฯ สเจ, ภิกฺขเว, คิลานุปฏฺฐากานํ ภิกฺขูนํ เอวํ โหติ – ‘‘สเจ โข มยํ คิลานํ ฐานา จาเวสฺสาม, อาพาโธ วา อภิวฑฺฒิสฺสติ กาลํกิริยา วา ภวิสฺสตี’’ติ, น, ภิกฺขเว, คิลาโน ภิกฺขุ ฐานา จาเวตโพฺพฯ สเงฺฆน ตตฺถ คนฺตฺวา กมฺมํ กาตพฺพํฯ น เตฺวว วเคฺคน สเงฺฆน กมฺมํ กาตพฺพํฯ กเรยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ฉนฺทหารโกเจ, ภิกฺขเว, ทิเนฺน ฉเนฺท ตเตฺถว ปกฺกมติ, อญฺญสฺส ทาตโพฺพ ฉโนฺทฯ ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทิเนฺน ฉเนฺท ตเตฺถว วิพฺภมติ…เป.… กาลํกโรติ – สามเณโร ปฏิชานาติ – สิกฺขํ ปจฺจกฺขาตโก ปฏิชานาติ – อนฺติมวตฺถุํ อชฺฌาปนฺนโก ปฏิชานาติ – อุมฺมตฺตโก ปฏิชานาติ – ขิตฺตจิโตฺต ปฏิชานาติ – เวทนาโฎฺฏ ปฏิชานาติ – อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตโก ปฏิชานาติ – อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุกฺขิตฺตโก ปฏิชานาติ – ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุกฺขิตฺตโก ปฏิชานาติ – ปณฺฑโก ปฏิชานาติ – เถยฺยสํวาสโก ปฏิชานาติ – ติตฺถิยปกฺกนฺตโก ปฏิชานาติ – ติรจฺฉานคโต ปฏิชานาติ – มาตุฆาตโก ปฏิชานาติ – ปิตุฆาตโก ปฏิชานาติ – อรหนฺตฆาตโก ปฏิชานาติ – ภิกฺขุนิทูสโก ปฏิชานาติ – สงฺฆเภทโก ปฏิชานาติ – โลหิตุปฺปาทโก ปฏิชานาติ – อุภโตพฺยญฺชนโก ปฏิชานาติ, อญฺญสฺส ทาตโพฺพ ฉโนฺทฯ

ฉนฺทหารโกเจ, ภิกฺขเว, ทิเนฺน ฉเนฺท อนฺตรามเคฺค ปกฺกมติ, อนาหโฏ โหติ ฉโนฺทฯ ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทิเนฺน ฉเนฺท อนฺตรามเคฺค วิพฺภมติ…เป.… อุภโตพฺยญฺชนโก ปฏิชานา

ติ, อนาหโฏ โหติ ฉนฺโทฯ

ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺเน ฉนฺเท สงฺฆปฺปโตฺต ปกฺกมติ, อาหโฏ โหติ ฉนฺโทฯ ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺเน ฉนฺเท สงฺฆปฺปโตฺต วิพฺภมติ…เป.… อุภโตพฺยญฺชนโก ปฏิชานาติ, อาหโฏ โหติ ฉนฺโทฯ

ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺเนฉนฺเท สงฺฆปฺปโตฺต สุโตฺต น อาโรเจติ, ปมโตฺต น อาโรเจติ, สมาปโนฺน น อาโรเจติ, อาหโฏ โหติ ฉนฺโทฯ ฉนฺทหารกสฺส อนาปตฺติฯ

ฉนฺทหารโก เจ, ภิกฺขเว, ทินฺเน ฉนฺเท สงฺฆปฺปโตฺต สญฺจิจฺจ น อาโรเจติ, อาหโฏ โหติ ฉโนฺทฯ ฉนฺทหารกสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ ปาริสุทฺธึ เทเนฺตน ฉนฺทมฺปิ ทาตุํ, สนฺติ สงฺฆสฺส กรณียนฺติฯ

๘๙. ญาตกาทิคฺคหณกถา

๑๖๖. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุํ ตทหุโปสเถ ญาตกา คณฺหิํสุฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุํ ตทหุโปสเถ ญาตกา คณฺหนฺติฯ เต ญาตกา ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ อิมํ ภิกฺขุํ มุหุตฺตํ มุญฺจถ, ยาวายํ ภิกฺขุ อุโปสถํ กโรตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เต ญาตกา ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ มุหุตฺตํ เอกมนฺตํ โหถ, ยาวายํ ภิกฺขุ ปาริสุทฺธึ เทตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เต ญาตกา ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ อิมํ ภิกฺขุํ มุหุตฺตํ นิสฺสีมํ เนถ, ยาว สโงฺฆ อุโปสถํ กโรตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, น เตฺวว วเคฺคน สเงฺฆน อุโปสโถ กาตโพฺพฯ กเรยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุํ ตทหุโปสเถ ราชาโน คณฺหนฺติ,…เป.… โจรา คณฺหนฺติ – ธุตฺตาคณฺหนฺติ – ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา คณฺหนฺติ, เต ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ อิมํ ภิกฺขุํ มุหุตฺตํ มุญฺจถ, ยาวายํ ภิกฺขุ อุโปสถํ กโรตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เต ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ มุหุตฺตํ เอกมนฺตํ โหถ, ยาวายํ ภิกฺขุ ปาริสุทฺธึ เทตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เต ภิกฺขุปจฺจตฺถิกาภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘อิงฺฆ, ตุเมฺห อายสฺมนฺตํ อิมํ ภิกฺขุํ มุหุตฺตํ นิสฺสีมํ เนถ, ยาว สโงฺฆ อุโปสถํ กโรตี’’ติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, น เตฺวว วเคฺคน สเงฺฆน อุโปสโถ กาตโพฺพฯ กเรยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๙๐. อุมฺมตฺตกสมฺมุติ

๑๖๗. อถโข ภควา ภิกฺขู อามเนฺตสิ – ‘‘สนฺนิปตถ, ภิกฺขเว, อตฺถิ สงฺฆสฺส กรณีย’’นฺติฯ เอวํ วุเตฺต อญฺญตโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ – ‘‘อตฺถิ, ภเนฺต, คโคฺค นาม ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก, โส อนาคโต’’ติฯ

‘‘เทฺวเม, ภิกฺขเว, อุมฺมตฺตกา – อตฺถิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก สรติปิ อุโปสถํ นปิ สรติ, สรติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ สรติ, อตฺถิ เนว สรติ; อาคจฺฉติปิ อุโปสถํ นปิ อาคจฺฉติ, อาคจฺฉติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ อาคจฺฉติ, อตฺถิ เนว อาคจฺฉติฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยฺวายํ อุมฺมตฺตโก สรติปิ อุโปสถํ นปิ สรติ, สรติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ สรติ, อาคจฺฉติปิ อุโปสถํ นปิ อาคจฺฉติ, อาคจฺฉติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ อาคจฺฉติ, อนุชานามิ, ภิกฺขเว, เอวรูปสฺส อุมฺมตฺตกสฺส อุมฺมตฺตกสมฺมุตึ ทาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, ทาตพฺพาฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ คโคฺค ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก – สรติปิ อุโปสถํ นปิ สรติ, สรติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ สรติ, อาคจฺฉติปิ อุโปสถํ นปิ อาคจฺฉติ, อาคจฺฉติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ อาคจฺฉติฯ ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สโงฺฆ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อุมฺมตฺตกสฺส อุมฺมตฺตกสมฺมุตึทเทยฺยฯ สเรยฺย วา คโคฺค ภิกฺขุ อุโปสถํ น วา สเรยฺย, สเรยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา สเรยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา อุโปสถํ น วา อาคเจฺฉยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา อาคเจฺฉยฺย, สโงฺฆ สห วา คเคฺคน วินา วา คเคฺคน อุโปสถํ กเรยฺย, สงฺฆกมฺมํ กเรยฺยฯ เอสา ญตฺติฯ

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ คโคฺค ภิกฺขุ อุมฺมตฺตโก – สรติปิ อุโปสถํ นปิ สรติ, สรติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ สรติ, อาคจฺฉติปิ อุโปสถํ นปิ อาคจฺฉติ, อาคจฺฉติปิ สงฺฆกมฺมํ นปิ อาคจฺฉติฯ สโงฺฆ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อุมฺมตฺตกสฺส อุมฺมตฺตกสมฺมุตึเทติฯ สเรยฺย วา คโคฺค ภิกฺขุ อุโปสถํ น วา สเรยฺย, สเรยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา สเรยฺยํ, อาคเจฺฉยฺย วา อุโปสถํ น วา อาคเจฺฉยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา อาคเจฺฉยฺย, สโงฺฆ สห วา คเคฺคน, วินา วา คเคฺคน อุโปสถํ กริสฺสติ, สงฺฆกมฺมํ กริสฺสติฯ ยสฺสายสฺมโต ขมติ คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อุมฺมตฺตกสฺส อุมฺมตฺตกสมฺมุติยา ทานํ – สเรยฺย วา คโคฺค ภิกฺขุ อุโปสถํ น วา สเรยฺย, สเรยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา สเรยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา อุโปสถํ น วา อาคเจฺฉยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา อาคเจฺฉยฺย, สโงฺฆ สห วา คเคฺคน, วินา วา คเคฺคน อุโปสถํ กริสฺสติ, สงฺฆกมฺมํ กริสฺสติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺยฯ

‘‘ทินฺนา สเงฺฆน คคฺคสฺส ภิกฺขุโน อุมฺมตฺตกสฺส อุมฺมตฺตกสมฺมุติฯ สเรยฺย วา คโคฺค ภิกฺขุ อุโปสถํ น วา สเรยฺย, สเรยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา สเรยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา อุโปสถํ น วา อาคเจฺฉยฺย, อาคเจฺฉยฺย วา สงฺฆกมฺมํ น วา อาคเจฺฉยฺย, สโงฺฆ สห วา คเคฺคน วินา วา คเคฺคน อุโปสถํ กริสฺสติ, สงฺฆกมฺมํ กริสฺสติฯ ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตํ ธารยามี’’ติฯ

๙๑. สงฺฆุโปสถาทิปฺปเภทํ

๑๖๘. เตนโข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ จตฺตาโร ภิกฺขู วิหรนฺติฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘อุโปสโถ กาตโพฺพ’ติ, มยญฺจมฺหา จตฺตาโร ชนา, กถํ นุ โข อเมฺหหิ อุโปสโถ กาตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํอาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, จตุนฺนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุนฺติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ ตโย ภิกฺขู วิหรนฺติฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ จตุนฺนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํ, มยญฺจมฺหา ตโยชนา, กถํ นุ โข อเมฺหหิ อุโปสโถ กาตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ติณฺณํ ปา

ริสุทฺธิอุโปสถํ กาตุํฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํฯ พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน เต ภิกฺขู ญาเปตพฺพา –

‘‘สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺตาฯ อชฺชุโปสโถ ปนฺนรโสฯ ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, มยํ อญฺญมญฺญํ ปาริสุทฺธิอุโปสถํ กเรยฺยามา’’ติฯ

เถเรน ภิกฺขุนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เต ภิกฺขู เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถา’’ติฯ

นวเกน ภิกฺขุนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เต ภิกฺขู เอวมสฺสุ วจนียา – ‘‘ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ เทฺว ภิกฺขู วิหรนฺติฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ จตุนฺนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํ, ติณฺณนฺนํ ปาริสุทฺธิอุโปสถํ กาตุํฯ มยญฺจมฺหา เทฺว ชนาฯ กถํ นุ โข อเมฺหหิ อุโปสโถ กาตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อนุชานามิ, ภิกฺขเว, ทฺวินฺนํ ปาริสุทฺธิอุโปสถํ กาตุํ ฯ เอวญฺจ ปน, ภิกฺขเว, กาตพฺพํฯ เถเรน ภิกฺขุนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา นโว ภิกฺขุ เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรหิฯ ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรหิฯ ปริสุทฺโธ อหํ, อาวุโส; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรหี’’ติฯ

นวเกน ภิกฺขุนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลิํ ปคฺคเหตฺวา เถโร ภิกฺขุ เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถฯ ปริสุทฺโธ อหํ, ภนฺเต; ปริสุทฺโธติ มํ ธาเรถา’’ติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ เอโก ภิกฺขุ วิหรติฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา อนุญฺญาตํ จตุนฺนํ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตุํ, ติณฺณนฺนํ ปาริสุทฺธิอุโปสถํ กาตุํ, ทฺวินฺนํ ปาริสุทฺธิอุโปสถํ กาตุํฯ อหญฺจมฺหิ เอกโกฯ กถํ นุ โข มยา อุโปสโถ กาตโพฺพ’’ติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ เอโก ภิกฺขุ วิหรติฯ เตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา ยตฺถ ภิกฺขู ปฏิกฺกมนฺติ อุปฏฺฐานสาลาย วา, มณฺฑเป วา, รุกฺขมูเล วา, โส เทโส สมฺมชฺชิตฺวา ปานียํ ปริโภชนียํ อุปฏฺฐาเปตฺวา อาสนํปญฺญเปตฺวา ปทีปํ กตฺวา นิสีทิตพฺพํฯ สเจ อเญฺญ ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ, เตหิ สทฺธิํ อุโปสโถ กาตโพฺพฯ โน เจ อาคจฺฉนฺติ, อชฺช เม อุโปสโถติ อธิฏฺฐาตโพฺพฯ โน เจ อธิฏฺฐเหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

ตตฺร, ภิกฺขเว, ยตฺถ จตฺตาโร ภิกฺขู วิหรนฺติ, น เอกสฺส ปาริสุทฺธิํ อาหริตฺวา ตีหิ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุทฺทิเสยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยตฺถ ตโย ภิกฺขู วิหรนฺติ, น เอกสฺส ปาริสุทฺธิํ อาหริตฺวา ทฺวีหิ ปาริสุทฺธิอุโปสโถ กาตโพฺพฯ กเรยฺยุํ เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ ตตฺร, ภิกฺขเว, ยตฺถ เทฺว ภิกฺขู วิหรนฺติ, น เอกสฺส ปาริสุทฺธิํ อาหริตฺวา เอเกน อธิฏฺฐาตโพฺพฯ อธิฏฺฐเหยฺย เจ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๙๒. อาปตฺติปฏิกมฺมวิธิ

๑๖๙. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ตทหุโปสเถ อาปตฺตึ อาปนฺโน โหติฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘น สาปตฺติเกน อุโปสโถ กาตโพฺพ’ติฯ อหญฺจมฺหิ อาปตฺตึ อาปนฺโนฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ตทหุโปสเถ อาปตฺตึ อาปนฺโน โหติฯ เตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวาอญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, อาวุโส, อิตฺถนฺนามํ อาปตฺตึ อาปนฺโน, ตํ ปฏิเทเสมี’’ติฯ เตน วตฺตโพฺพ – ‘‘ปสฺสสี’’ติฯ ‘‘อาม ปสฺสามี’’ติฯ ‘‘อายตึ สํวเรยฺยาสี’’ติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ตทหุโปสเถ อาปตฺติยา เวมติโก โหติฯ เตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา เอกํ ภิกฺขุํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, อาวุโส, อิตฺถนฺนามาย อาปตฺติยา เวมติโก; ยทา นิเพฺพมติโก ภวิสฺสามิ, ตทา ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามี’’ติ วตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, ปาติโมกฺขํ โสตพฺพํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา อุโปสถสฺส อนฺตราโย กาตโพฺพติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สภาคํ อาปตฺตึ เทเสนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สภาคา อาปตฺติ เทเสตพฺพาฯ โย เทเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สภาคํ อาปตฺตึ ปฏิคฺคณฺหนฺติฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ น, ภิกฺขเว, สภาคา อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพาฯ โย ปฏิคฺคเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติฯ

๙๓. อาปตฺติอาวิกรณวิธิ

๑๗๐. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาติโมเกฺข อุทฺทิสฺสมาเน อาปตฺตึ สรติฯ อถ โข ตสฺส ภิกฺขุโน เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘น สาปตฺติเกน อุโปสโถ กาตโพฺพ’ติฯ อหญฺจมฺหิ อาปตฺตึ อาปนฺโนฯ กถํ นุ โข มยา ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ปาติโมเกฺข อุทฺทิสฺสมาเน อาปตฺตึ สรติฯ เตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สามนฺตา ภิกฺขุ เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, อาวุโส, อิตฺถนฺนามํ อาปตฺตึ อาปนฺโนฯ อิโต วุฏฺฐหิตฺวา ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามี’’ติ วตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, ปาติโมกฺขํ โสตพฺพํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา อุโปสถสฺส อนฺตราโย กาตโพฺพฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ปาติโมเกฺข อุทฺทิสฺสมาเน อาปตฺติยา เวมติโก โหติฯ เตน, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนา สามนฺตา ภิกฺขุ เอวมสฺส วจนีโย – ‘‘อหํ, อาวุโส, อิตฺถนฺนามาย อาปตฺติยา เวมติโกฯ ยทา นิเพฺพมติโก ภวิสฺสามิ, ตทา ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามี’’ติ วตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, ปาติโมกฺขํ โสตพฺพํ; น เตฺวว ตปฺปจฺจยา อุโปสถสฺส อนฺตราโย กาตโพฺพติฯ

๙๔. สภาคาปตฺติปฏิกมฺมวิธิ

๑๗๑. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺน โหติฯ อถ โข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ – ‘‘ภควตา ปญฺญตฺตํ ‘น สภาคา อาปตฺติ เทเสตพฺพา, น สภาคา อาปตฺติ ปฏิคฺคเหตพฺพา’ติ ฯ อยญฺจ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺนฯ กถํ นุ โข อเมฺหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพ’’นฺติ? ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺน โหติฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ เอโก ภิกฺขุ สามนฺตา อาวาสา สชฺชุกํ ปาเหตโพฺพ – คจฺฉาวุโส, ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริตฺวาอาคจฺฉ; มยํ เต สนฺติเก อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามาติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺนฯ ยทา อญฺญํ ภิกฺขุํ สุทฺธํ อนาปตฺติกํ ปสฺสิสฺสติ, ตทา ตสฺส สนฺติเก ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสตี’’ติ วตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา อุโปสถสฺส อนฺตราโย กาตโพฺพฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคาย อาปตฺติยา เวมติโก โหติฯ พฺยเตฺตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สโงฺฆ ญาเปตโพฺพ –

‘‘สุณาตุ เม, ภเนฺต, สโงฺฆฯ อยํ สโพฺพ สโงฺฆ สภาคาย อาปตฺติยา เวมติโกฯ ยทา นิเพฺพมติโก ภวิสฺสติ, ตทา ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสตี’’ติ วตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ; น เตฺวว ตปฺปจฺจยา อุโปสถสฺส อนฺตราโย กาตโพฺพฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส วสฺสูปคโต สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺน โหติฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ เอโก ภิกฺขุ สามนฺตา อาวาสา สชฺชุกํ ปาเหตโพฺพ – คจฺฉาวุโส, ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริตฺวา อาคจฺฉ; มยํ เต สนฺติเก ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามาติฯ เอวเญฺจตํ ลเภถ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ลเภถ, เอโก ภิกฺขุ สตฺตาหกาลิกํ ปาเหตโพฺพ – คจฺฉาวุโส, ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริตฺวา อาคจฺฉ; มยํ เต สนฺติเก ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริสฺสามาติฯ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺน โหติฯ โส น ชานาติ ตสฺสา อาปตฺติยา นามโคตฺตํฯ ตตฺถ อโญฺญ ภิกฺขุ อาคจฺฉติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺฑิโต พฺยโตฺต เมธาวี ลชฺชี กุกฺกุจฺจโก สิกฺขากาโมฯ ตเมนํ อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ – ‘‘โย นุ โข, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ, กึ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชตี’’ติ? โส เอวมาห – ‘‘โย โข, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ, อิมํ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชติฯ อิมํ นาม ตฺวํ, อาวุโส, อาปตฺตึ อาปโนฺน; ปฏิกโรหิ ตํ อาปตฺติ’’นฺติฯ โส เอวมาห – ‘‘น โข อหํ, อาวุโส, เอโกว อิมํ อาปตฺตึ อาปโนฺน; อยํ สโพฺพ สโงฺฆ อิมํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติฯ โส เอวมาห – ‘‘กึ เต, อาวุโส, กริสฺสติ ปโร อาปโนฺน วา อนาปโนฺน วาฯ อิงฺฆ, ตฺวํ, อาวุโส, สกาย อาปตฺติยา วุฎฺฐาหี’’ติฯ อถ โข โส ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน วจเนน ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริตฺวา เยน เต ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู เอตทโวจ – ‘‘โย กิร, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ, อิมํ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชติฯ อิมํ นาม ตุเมฺห, อาวุโส, อาปตฺตึ อาปนฺนา; ปฏิกโรถ ตํ อาปตฺติ’’นฺติฯ อถ โข เต ภิกฺขู น อิจฺฉึสุ ตสฺส ภิกฺขุโน วจเนน ตํ อาปตฺตึ ปฏิกาตุํฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส สโพฺพ สโงฺฆ สภาคํ อาปตฺตึ อาปโนฺน โหติฯ โส น ชานาติ ตสฺสา อาปตฺติยา นามโคตฺตํฯ ตตฺถ อโญฺญ ภิกฺขุ อาคจฺฉติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม ธมฺมธโร วินยธโร มาติกาธโร ปณฺฑิโต พฺยโตฺต เมธาวี ลชฺชี กุกฺกุจฺจโก สิกฺขากาโมฯ ตเมนํ อญฺญตโร ภิกฺขุ เยน โส ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอวํ วเทติ – ‘‘โย นุ โข, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ, กึ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชตี’’ติ? โส เอวํ วเทติ – ‘‘โย โข, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ, อิมํ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชติฯ อิมํ นาม ตฺวํ, อาวุโส, อาปตฺตึ อาปโนฺน; ปฏิกโรหิ ตํ อาปตฺติ’’นฺติฯ โส เอวํ วเทติ – ‘‘น โข อหํ, อาวุโส, เอโกว อิมํ อาปตฺตึ อาปโนฺนฯ อยํ สโพฺพ สโงฺฆ อิมํ อาปตฺตึ อาปโนฺน’’ติฯ โส เอวํ วเทติ – ‘‘กึ เต, อาวุโส, กริสฺสติ ปโร อาปโนฺน วา อนาปโนฺน วาฯ อิงฺฆ, ตฺวํ, อาวุโส, สกาย อาปตฺติยา วุฎฺฐาหี’’ติฯ โส เจ, ภิกฺขเว, ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน วจเนน ตํ อาปตฺตึ ปฏิกริตฺวา เยน เต ภิกฺขู เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขู เอวํ วเทติ – ‘‘โย กิร, อาวุโส, เอวเญฺจวญฺจ กโรติ อิมํ นาม โส อาปตฺตึ อาปชฺชติ, อิมํ นาม ตุเมฺห อาวุโส อาปตฺตึ อาปนฺนา, ปฏิกโรถ ตํ อาปตฺติ’’นฺติฯ เต เจ, ภิกฺขเว, ภิกฺขู ตสฺส ภิกฺขุโน วจเนน ตํ อาปตฺตึปฏิกเรยฺยุํ, อิเจฺจตํ กุสลํฯ โน เจ ปฏิกเรยฺยุํ, น เต, ภิกฺขเว, ภิกฺขู เตน ภิกฺขุนา อกามา วจนียาติฯ

โจทนาวตฺถุภาณวาโร นิฎฺฐิโต ทุติโยฯ

๙๕. อนาปตฺติปนฺนรสกํ

๑๗๒. เตนโข ปน สมเยน อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตึสุ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานึสุ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติ ฯ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ อกํสุ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสึสุฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉึสุ พหุตราฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน

ปาติโมเกฺข, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตรา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํ ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตรา ฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพา ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตรา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพา ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตรา ฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํ ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพา ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วา ฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคาสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติ ฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตรา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพา ฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติ ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อนาปตฺติฯ

อนาปตฺติปนฺนรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๙๖. วคฺคาวคฺคสญฺญีปนฺนรสกํ

๑๗๓. อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา วคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ , ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา สมคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมา ฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา วคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ธมฺมสญฺญิโน วินยสญฺญิโน วคฺคา วคฺคสญฺญิโน อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข…เป.… อวุฎฺฐิตาย ปริสาย…เป.… เอกจฺจาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย…เป.… สพฺพาย วุฎฺฐิตายปริสาย อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตรา…เป.… สมสมา…เป.… โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

วคฺคาวคฺคสญฺญิปนฺนรสกํ นิฎฺฐิตํฯ

๙๗. เวมติกปนฺนรสกํ

๑๗๔. อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต, กปฺปติ นุ โข อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ น นุ โข กปฺปตีติ, เวมติกา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติ, เต ‘‘กปฺปติ นุ โข อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ, น นุ โข กปฺปตี’’ติ, เวมติกา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ

เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตาติ, เต กปฺปติ นุ โข อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ, น นุ โข กปฺปตีติ, เวมติกา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต, ‘‘กปฺปติ นุ โข อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ น นุ โข กปฺปตี’’ติ, เวมติกา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข,…เป.… อวุฏฺฐิตาย ปริสาย…เป.… เอกจฺจาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย…เป.… สพฺพาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตรา…เป.… สมสมา…เป.… โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

เวมติกปนฺนรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๙๘. กุกฺกุจฺจปกตปนฺนรสกํ

๑๗๕. อิธปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘กปฺปเตว อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ นามฺหากํ น กปฺปตี’’ติ, กุกฺกุจฺจปกตา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘กปฺปเตว อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ นามฺหากํ น กปฺปตี’’ติ, กุกฺกุจฺจปกตา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘กปฺปเตว อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ, นามฺหากํ น กปฺปตี’’ติ, กุกฺกุจฺจปกตา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว , อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘กปฺปเตว

อมฺหากํ อุโปสโถ กาตุํ นามฺหากํ น กปฺปตี’’ติ, กุกฺกุจฺจปกตา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมกฺเข,…เป.… อวุฏฺฐิตาย ปริสาย…เป.… เอกจฺจาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย…เป.… สพฺพาย วุฏฺฐิตาย ปริสาย, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตรา…เป.… สมสมา …เป.… โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

กุกฺกุจฺจปกตปนฺนรสกํ นิฏฺฐิตํฯ

๙๙. เภทปุเรกฺขารปนฺนรสกํ

๑๗๖. อิธปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสเนฺตเต, วินสฺสเนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ , ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสเนฺต เต, วินสฺสเนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสเนฺต เต, วินสฺสเนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิสฺสมาเน ปาติโมเกฺข, อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, อวเสสํ โสตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติ ฯ เต ‘‘นสฺสเนฺต เต, วินสฺสเนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติ เต ‘‘นสฺสเนฺตเต, วินสฺสเนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฏฺฐมตฺเต ปาติโมเกฺข อถเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฏฺฐํ สุอุทฺทิฏฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, อวุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมึ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, เอกจฺจาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ พหุตราฯ เตหิ, ภิกฺขเว, ภิกฺขูหิ ปุน ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ สมสมาฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต ชานนฺติ ‘‘อตฺถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อนาคตา’’ติฯ เต ‘‘นสฺสนฺต เต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อโตฺถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติ, ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสนฺติฯ เตหิ อุทฺทิฎฺฐมเตฺต ปาติโมเกฺข, สพฺพาย วุฎฺฐิตาย ปริสาย, อถญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อาคจฺฉนฺติ โถกตราฯ อุทฺทิฎฺฐํ สุอุทฺทิฎฺฐํ, เตสํ สนฺติเก ปาริสุทฺธิ อาโรเจตพฺพาฯ อุเทฺทสกานํ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

เภทปุเรกฺขารปนฺนรสกํ นิฎฺฐิตํฯ

ปญฺจวีสติกา นิฎฺฐิตาฯ

๑๐๐. สีโมกฺกนฺติกเปยฺยาลํ

๑๗๗. อิธปน, ภิกฺขเว, อญฺญตรสฺมิํ อาวาเส ตทหุโปสเถ สมฺพหุลา อาวาสิกา ภิกฺขู สนฺนิปตนฺติ จตฺตาโร วา อติเรกา วาฯ เต น ชานนฺติ ‘‘อเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกมนฺตี’’ติ…เป.… เต น ชานนฺติ ‘‘อเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกนฺตา’’ติ…เป.… เต น ปสฺสนฺติ อเญฺญ อาวาสิเก ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกมเนฺต …เป.… เต น ปสฺสนฺติ อเญฺญ อาวาสิเก ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกเนฺต…เป.… เต น สุณนฺติ ‘‘อเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกมนฺตี’’ติ…เป.… เต น สุณนฺติ ‘‘อเญฺญ อาวาสิกา ภิกฺขู อโนฺตสีมํ โอกฺกนฺตา’’ติ…เป.…ฯ

อาวาสิเกน อาวาสิกา เอกสตปญฺจสตฺตติ ติกนยโต, อาวาสิเกน อาคนฺตุกา, อาคนฺตุเกน อาวาสิกา, อาคนฺตุเกน อาคนฺตุกา เปยฺยาลมุเขน สตฺต ติกสตานิ โหนฺติฯ

๑๗๘. อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ จาตุทฺทโส โหติ, อาคนฺตุกานํ ปนฺนรโสฯ สเจ อาวาสิกา พหุตรา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ สเจ สมสมา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ สเจ อาคนฺตุกา พหุตรา โหนฺติ, อาวาสิเกหิ อาคนฺตุกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ ปนฺนรโส โหติ, อาคนฺตุกานํ จาตุทฺทโสฯ สเจ อาวาสิกา พหุตรา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ สเจ สมสมา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ สเจ อาคนฺตุกา พหุตรา โหนฺติ, อาวาสิเกหิ อาคนฺตุกานํ อนุวตฺติตพฺพํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ ปาฏิปโท โหติ, อาคนฺตุกานํ ปนฺนรโสฯ สเจ อาวาสิกา พหุตรา โหนฺติ, อาวาสิเกหิ อาคนฺตุกานํ นากามา ทาตพฺพา สามคฺคีฯ อาคนฺตุเกหิ นิสฺสีมํ คนฺตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ สเจ สมสมา โหนฺติ, อาวาสิเกหิ อาคนฺตุกานํ นากามา ทาตพฺพา สามคฺคีฯ อาคนฺตุเกหิ นิสฺสีมํ คนฺตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ สเจ อาคนฺตุกา พหุตรา โหนฺติ, อาวาสิเกหิ อาคนฺตุกานํ สามคฺคี วา ทาตพฺพา นิสฺสีมํ วา คนฺตพฺพํฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ ปนฺนรโส โหติ, อาคนฺตุกานํ

ปาฏิปโทฯ สเจ อาวาสิกา พหุตรา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ สามคฺคี วา ทาตพฺพา นิสฺสีมํวา คนฺตพฺพํฯ สเจ สมสมา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ สามคฺคี วา ทาตพฺพา นิสฺสีมํ วา คนฺตพฺพํฯ สเจ อาคนฺตุกา พหุตรา โหนฺติ, อาคนฺตุเกหิ อาวาสิกานํ นากามา ทาตพฺพา สามคฺคีฯ อาวาสิเกหิ นิสฺสีมํ คนฺตฺวา อุโปสโถ กาตโพฺพฯ

สีโมกฺกนฺติกเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๐๑. ลิงฺคาทิทสฺสนํ

๑๗๙. อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาคนฺตุกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ อาวาสิกาการํ, อาวาสิกลิงฺคํ, อาวาสิกนิมิตฺตํ, อาวาสิกุเทฺทสํ, สุปญฺญตฺตํ มญฺจปีฐํ, ภิสิพิโพฺพหนํ, ปานียํ ปริโภชนียํ สูปฏฺฐิตํ, ปริเวณํ สุสมฺมฏฺฐํ; ปสฺสิตฺวา เวมติกา โหนฺติ – ‘‘อตฺถิ นุ โข อาวาสิกา ภิกฺขู นตฺถิ นุ โข’’ติฯ เต เวมติกา น วิจินนฺติ; อวิจินิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา น ปสฺสนฺติ; อปสฺสิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา เอกโตอุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา – ‘‘นสฺสนฺตุ เต, วินสฺสนฺตุ เต, โก เตหิ อตฺโถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาคนฺตุกา ภิกฺขู สุณนฺติ อาวาสิกานํ ภิกฺขูนํ อาวาสิกาการํ, อาวาสิกลิงฺคํ, อาวาสิกนิมิตฺตํ, อาวาสิกุเทฺทสํ, จงฺกมนฺตานํ ปทสทฺทํ, สชฺฌายสทฺทํ, อุกฺกาสิตสทฺทํ,

ขิปิตสทฺทํ; สุตฺวา เวมติกา โหนฺติ – ‘‘อตฺถิ นุ โข อาวาสิกา ภิกฺขู นตฺถิ นุ โข’’ติฯ เต เวมติกา น วิจินนฺติ; อวิจินิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา น ปสฺสนฺติ; อปสฺสิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา – ‘‘นสฺสนฺตเต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อตฺโถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาคนฺตุกานํ ภิกฺขูนํ อาคนฺตุกาการํ, อาคนฺตุกลิงฺคํ, อาคนฺตุกนิมิตฺตํ, อาคนฺตุกุทฺเทสํ, อญฺญาตกํ ปตฺตํ, อญฺญาตกํ จีวรํ, อญฺญาตกํ นิสีทนํ, ปาทานํ โธตํ, อุทกนิเสฺสกํ; ปสฺสิตฺวาเวมติกา โหนฺติ – ‘‘อตฺถิ นุ โข อาคนฺตุกา ภิกฺขู นตฺถิ นุ โข’’ติฯ เต เวมติกา น วิจินนฺติ; อวิจินิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา น ปสฺสนฺติ; อปสฺสิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา – ‘‘นสฺสนฺตเต, วินสฺสนฺตเต, โก เตหิ อตฺโถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกา ภิกฺขู สุณนฺติ อาคนฺตุกานํ ภิกฺขูนํ อาคนฺตุกาการํ, อาคนฺตุกลิงฺคํ, อาคนฺตุกนิมิตฺตํ, อาคนฺตุกุทฺเทสํ, อาคจฺฉนฺตานํ ปทสทฺทํ, อุปาหนปปฺโผฏนสทฺทํ, อุกฺกาสิตสทฺทํ, ขิปิตสทฺทํ; สุตฺวา เวมติกา โหนฺติ – ‘‘อตฺถิ นุ โข อาคนฺตุกา ภิกฺขู นตฺถิ นุ โข’’ติฯ เต เวมติกา น วิจินนฺติ; อวิจินิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา น ปสฺสนฺติ; อปสฺสิตฺวา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต เวมติกา วิจินนฺติ; วิจินิตฺวา ปสฺสนฺติ; ปสฺสิตฺวา – ‘‘นสฺสนฺตเต, วินสฺสนฺตเต , โก เตหิ อตฺโถ’’ติ – เภทปุเรกฺขารา อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯ

ลิงฺคาทิทสฺสนํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๐๒. นานาสํวาสกาทีหิ อุโปสถกรณํ

๑๘๐. อิธปน, ภิกฺขเว, อาคนฺตุกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาวาสิเก ภิกฺขู นานาสํวาสเกฯ เต สมานสํวาสกทิฏฺฐิํ ปฏิลภนฺติ; สมานสํวาสกทิฏฺฐิํ ปฏิลภิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อปุจฺฉิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา นาภิวิตรนฺติ; อนภิวิตริตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา นาภิวิตรนฺติ; อนภิวิตริตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาคนฺตุกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาวาสิเก ภิกฺขู สมานสํวาสเกฯ เต นานาสํวาสกทิฏฺฐิํ ปฏิลภนฺติ; นานาสํวาสกทิฏฺฐิํ ปฏิลภิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อปุจฺฉิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺ

ติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา อภิวิตรนฺติ; อภิวิตริตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา อภิวิตรนฺติ; อภิวิตริตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาคนฺตุเก ภิกฺขู นานาสํวาสเกฯ เต สมานสํวาสกทิฏฺฐึ ปฏิลภนฺติ; สมานสํวาสกทิฏฺฐึ ปฏิลภิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อปุจฺฉิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา นาภิวิตรนฺติ; อนภิวิตริตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา นาภิวิตรนฺติ ; อนภิวิตริตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ

อิธ ปน, ภิกฺขเว, อาวาสิกา ภิกฺขู ปสฺสนฺติ อาคนฺตุเก ภิกฺขู สมานสํวาสเกฯ เต นานาสํวาสกทิฏฺฐึ ปฏิลภนฺติ; นานาสํวาสกทิฏฺฐึ ปฏิลภิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อปุจฺฉิตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา อภิวิตรนฺติ; อภิวิตริตฺวา ปาเฏกฺกํ อุโปสถํ กโรนฺติฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ เต ปุจฺฉนฺติ; ปุจฺฉิตฺวา อภิวิตรนฺติ; อภิวิตริตฺวา เอกโต อุโปสถํ กโรนฺติฯ อนาปตฺติฯ

นานาสํวาสกาทีหิ อุโปสถกรณํ นิฏฺฐิตํฯ

๑๐๓. นคนฺตพฺพวาโร

๑๘๑. น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา อภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว , ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา อภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา อภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

น , ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา อภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา อภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา อภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา อภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว , ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา อภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา อภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตโพฺพ, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตโพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา สภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตโพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตโพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สเงฺฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา สภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อาวาโส คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อนาวาโส คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ น, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา คนฺตพฺพ, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู นานาสํวาสกา, อญฺญตฺร สงฺเฆน อญฺญตฺร อนฺตรายาฯ

นคนฺตพฺพวาโร นิฏฺฐิโตฯ

๑๐๔. คนฺตพฺพวาโร

๑๘๒. คนฺตโพฺพ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู สมานสํวาสกา, ยํ ชญฺญา – ‘‘สโกฺกมิ อเชฺชว คนฺตุ’’นฺติฯ คนฺตโพฺพ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา สภิกฺขุโก อนาวาโส…เป.… สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู สมานสํวาสกา, ยํ ชญฺญา – ‘‘สโกฺกมิ อเชฺชว คนฺตุ’’นฺติฯ

คนฺตโพฺพ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อนาวาสา สภิกฺขุโก อาวาโส…เป.… สภิกฺขุโก อนาวาโส…เป.… สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู สมานสํวาสกา, ยํ ชญฺญา – ‘‘สโกฺกมิ อเชฺชว คนฺตุ’’นฺติฯ

คนฺตโพฺพ, ภิกฺขเว, ตทหุโปสเถ สภิกฺขุกา อาวาสา วา อนาวาสา วา สภิกฺขุโก อาวาโส…เป.… สภิกฺขุโก อนาวาโส…เป.… สภิกฺขุโก อาวาโส วา อนาวาโส วา, ยตฺถสฺสุ ภิกฺขู สมานสํวาสกา, ยํ ชญฺญา – ‘‘สโกฺกมิ อเชฺชว คนฺตุ’’นฺติฯ

คนฺตพฺพวาโร นิฏฺฐิโตฯ

๑๐๕. วชฺชนียปุคฺคลสนฺทสฺสนา

๑๘๓. น, ภิกฺขเว, ภิกฺขุนิยา นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น สิกฺขมานาย…เป.… น สามเณรสฺส …เป.… น สามเณริยา…เป.… น สิกฺขาปจฺจกฺขาตกสฺส…เป.… น อนฺติมวตฺถุํ อชฺฌาปนฺนกสฺส นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

น อาปตฺติยา อทสฺสเน อุกฺขิตฺตกสฺส นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, ยถาธโมฺม กาเรตโพฺพฯ น อาปตฺติยา อปฺปฏิกเมฺม อุกฺขิตฺตกสฺส นิสินฺนปริสาย…เป.… น

ปาปิกาย ทิฏฺฐิยา อปฺปฏินิสฺสเคฺค อุกฺขิตฺตกสฺส นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, ยถาธมฺโม กาเรตโพฺพฯ

น ปณฺฑกสฺส นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ น เถยฺยสํวาสกสฺส…เป….น ติตฺถิยปกฺกนฺตกสฺส…เป…. น ติรจฺฉานคตสฺส…เป…. น มาตุฆาตกสฺส…เป…. น ปิตุฆาตกสฺส…เป…. น อรหนฺตฆาตกสฺส…เป…. น ภิกฺขุนิทูสกสฺส…เป…. น สงฺฆเภทกสฺส…เป…. น โลหิตุปฺปาทกสฺส…เป…. น อุภโตพฺยญฺชนกสฺส นิสินฺนปริสาย ปาติโมกฺขํ อุทฺทิสิตพฺพํฯ โย อุทฺทิเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสฯ

น, ภิกฺขเว, ปาริวาสิกปาริสุทฺธิทาเนน อุโปสโถ กาตโพฺพ, อญฺญตฺร อวุฏฺฐิตาย ปริสายฯ น จ, ภิกฺขเว, อนุโปสเถ อุโปสโถ กาตโพฺพ, อญฺญตฺร สงฺฆสามคฺคิยาติฯ

วชฺชนียปุคฺคลสนฺทสฺสนา นิฏฺฐิตาฯ

ตติยภาณวาโร นิฏฺฐิโตฯ

อุโปสถกฺขนฺธโก ทุติโยฯ

๑๐๖. ตสฺสุทฺทานํ

ติตฺถิยา พิมฺพิสาโร จ, สนฺนิปติตุํ ตุณฺหิกา;
ธมฺมํ รโห ปาติโมกฺขํ, เทวสิกํ ตทา สกิํฯ

ยถาปริสา สมคฺคํ, สามคฺคี มทฺทกุจฺฉิ จ;
สีมา มหตี นทิยา, อนุ เทฺว ขุทฺทกานิ จฯ

นวาราชคเห เจว, สีมา อวิปฺปวาสนา;
สมฺมเนฺน [สมฺมเน (ก.)]ปฐมํ สีมํ, ปจฺฉา สีมํ สมูหเนฯ

อสมฺมตาคามสีมา, นทิยา สมุเทฺท สเร;
อุทกุเกฺขโป ภินฺทนฺติ, ตเถวโชฺฌตฺถรนฺติ จฯ

กติ กมฺมานิ อุเทฺทโส, สวรา อสตีปิ จ;
ธมฺมํ วินยํ ตเชฺชนฺติ, ปุน วินยตชฺชนาฯ

โจทนา กเต โอกาเส, อธมฺมปฺปฏิโกฺกสนา;
จตุปญฺจปรา อาวิ, สญฺจิจฺจ เจปิ วายเมฯ

สคหฏฺฐา อนชฺฌิฏฺฐา, โจทนมฺหิ น ชานติ;
สมฺพหุลา น ชานนฺติ, สชฺชุกํ น จ คจฺฉเรฯ

กติมี กีวติกา ทูเร, อาโรเจตุญฺจ นสฺสริ;

อุกฺลาปํ อาสนํ ทีโป, ทิสา อโญฺญ พหุสฺสุโตฯ

สชฺชุกํ [สชฺชุวสฺสรุโปสโถ (ก.)]วสฺสุโปสโถ, สุทฺธิกมฺมญฺจ ญาตกา;
คโคฺค จตุตฺโย เทฺวโก, อาปตฺติสภาคา สริฯ

สโพฺพ สโงฺฆ เวมติโก, น ชานนฺติ พหุสฺสุโต;
พหู สมสมา โถกา, ปริสา อวุฏฺฐิตาย จฯ

เอกจฺจา วุฏฺฐิตา สพฺพา, ชานนฺติ จ เวมติกา;
กปฺปเตวาติ กุกฺกุจฺจา, ชานํ ปสฺสํ สุณนฺติ จฯ

อาวาสิเกน อาคนฺตุ, จาตุปนฺนรโส ปุน;
ปาฏิปโท ปนฺนรโส, ลิงฺคสํวาสกา อุโภฯ

ปาริวาสานุโปสโถ , อญฺญตฺร สงฺฆสามคฺคิยา;
เอเต วิภตฺตา อุทฺทานา, วตฺถุวิภูตการณาติฯ

อิมสฺมิํ ขนฺธเก วตฺถูนิ ฉอสีติฯ

อุโปสถกฺขนฺธโก นิฏฺฐิโตฯ